Rok 2. Kraków, 4 marca 1910 — קראקא, כ"ג אדר א' תר"ע. Nr 9

יודישע אילוסטרירטע צייטונג

Żydowska gazeta illustrowana. — Jüdische Illustrierte Zeitung.

wychodzi każdego piątku. **Prenumerata wynosi**: Rocznie K. 10 — Rbs. 5 — M. 12.-Frs 15. Półrocznie 5 K. — Rbs. 2.50 — M. 6 — Frs 7.50. kwartalnie K. 2.75 — Rbs. 1.50 — M. 3.25 — Frs. 4. Pojedyn. egzemplarz 20 hal. — 10 kop. — 25 Pf. — 30 Centm. **Redakcya i Administracya** Kraków Grodzka 62 — telefon 412 — Konto Pocztowej Kasy Oszczędności 57.841. **Ogłoszenia przyjmuje**: Biuro reklamowe i anonsów »Prinzipia« w Krakowie św. Marka 21.

Erscheint jeden Freitag. **Abonamentspreis**: jährlich K. 10. — Rbl. 5. — M. 12. — Frs 15.—halbjährlich K. 5. — Rbl 2·50 — M. 6 — Frs 7·50. — vierteljährlich K 2·75. — Rbl 1·50. — M. 3·25. — Frs 4. — Einzelne Nummer: 20 Heller — 10 Kop. — 25 Pf. — 30 Centm. **Redaktion und Administration**: Krakau, Grodzka 62. — Telephon 412. — Oester. Postsparkassen-Konto 57.841. **Inseraten-Annahme**: Reklame-Bureau »Prinzipia« Krakau Markagasse 21.

ערשיינט יעדען פרייטאג. אבאנאמענטס-פרייז: יעהרליך 10 קראנען. = 5 רובל. האלביעהריג 5 קראנען = 2.50 רובל. פיערטעל יעהרליך 2.75 קראנען, = 1.50 רובל. — איינצעלנע נומער 20 העללער = 10 קאפ. — אין אנדערע לענדער: יעהרליך 15 פראנק. האלביעהריג 7.50. פיערטעליעהריג 4 פראנק. רעדאקציאן אונד אדמיניסטראציאן: קראקא גראדזקאסטע 62. — טעלעפאן נ' 412. — עסטערר פאסטשפארק.-קאנטא נ' 57,841. אינזעראטען-אננאהמע: אנאנסען-ביוראה „פרינציפיא" קראקא, מארקא-גאססע 21.

אנארכיסטישעס אטענטאט איז אינדיעז.

דער פאליציי-פרעזידענט פון בענגאליען ווערד דערשאסען פון א אינדישען אנארכיסט.

צו דער הייטיגער נומער איז צוגעגעבען די „הבדלה" נ' 3.

דיעניגע אבאנענטען, וואס זייער אבאנעמענט ענדיגט זיך מיט דיעזער נומער, בעקומען ביינעלעגט א פאסט־שעק, מיט וועלכען זיי זאלען עס תיכף ערנייערן, כדי מיר זאלען נישט זיין געצוואונגען, אויפצוהערען מיטן צושיקען פון אונזער בלאט.

די פ. ט. אגענטען ווערען אויפגעפאדערט, תיכף צו בעגלייכען זייערע רעכנונגען, ווייל זאנסט וועלען מיר זיי נישט מעהר צושיקען די בלעטער.

אונזער הויפטפערטרעטער אין רוסלאנד איז: י. מערעצקי, ווארשא, כמיעלנא נר' 49. פיליאלע אין לאדז: פשעיאזד נר 16.
אין רומעניען: יאזעף בארטפעלד, פאשקאני.
אין גאליציען: ס. קאהאן, אנטווערפען.
אין אמעריקא: ש. דרוקערמאן, ניו־יארק, 50 קאנאל־סטריט.

אנארכיסטישעס אטענטאט אין אינדיען.

ווידער מעלדען די צייטונגען איבער א אנארכיסטישען אטענטאט אויס אינדיען.

די אינדיאנער ווילען זיך מיט אלע כחות בעפרייען פון דער ענגלישער אבערהערשאפט. און נישט האבענדיג קיין כח עס צו טהון ביד־חזקה, ווייל זיי זענען נאך צו שוואך ארגאניזירט און א גרויסער טהייל פון דער בעפעלקערונג פערשטעהט נאך ווייניג צו שעצען די פאליטישע פרייהייט און וויל זיך נישט ענגאזשירען אין א אפענעם קאמפף נעגען די ענגלענדער — איבערדעם האבען זיך ראטט געבילדעט אנארכיסטישע באנדען, וועלכע פערבריינגען אום זיך א שרעק דורך אנארכיסטישע אטענטאטען אויף הויכע ענגלישע בעאמטען.

די אטענטאטען ריכטען זיך קעגען אלע מיני קאטעגאריעס בעאמטען: מיליטערישע, פאליטישע געריכטליכע און פאליציילייכע. אזוי אז אלע ענגלענדער זענען ראטט נישט זיכער מיטן לעבען.

פאריגע וואך איז ווידער פארגעקומען אזא אטענטאט. דער פאליציי פרעזידענט פון בענגאליען איז ארויסגעהענדיג פון זיין ביוראָ, דערשאסען געווארען פון א יונגען אינדיאנער, וועלכער בעקענט זיך אפען צים פאליטישען אנארכיזמוס. דער אטענטעטער איז פערהאפטעט געווארען, ער איז זיך מורה אויף זיין טהאט און ערקלערט, אז ער האט זי בעגאנגען אים אויפטראג פון זיין חברה, וועלכע האט די אויפגאבע, צו בעפרייען די אינדיאנער פון דעם ענגלישען יאך און פון דער ענגלישער אויסביטונג.

דאס אטענטאט, פון וועלכען מיר ברענגען א אריגינאלע אילוסטראציע אין אונזער היינטיגער נומער, האט אין ענגלאנד ארויסגערופען גרויסע בעשטירצונג און שרעק. די ענגלישע בלעטער פערלאנגען, מען זאל זיך נעהמען שטרענגער צו די אינדיאנער, אבער אויך דאס וועט ניט העלפען.

א לאנדטאג אין כינא.

דאס קאנסטיטוציאנעלע פרינציפ פערשפרייט זיך אלמעהליך איבער דער גאנצער וועלט און ס'וועלען שוין נישט קיין סך צעהנדליגער יאהרען פערגעהן און אין אלע וועלט טיילען וועלען זיין דעמאקראטישע שטאאטספארמען.

כינא איז דערווייל נאך איינס פון די ווינציגע לענדער, וועלכע ווערען אבסאלוטיסטיש רעגירט און שוין זעהן מיר דארט א פארשריט אינ'ם פאליטישען לעבען.

אין דער כינעזישער פראווינץ קיאנגסו, וועלכע איז בעקאנט דורך איהר רעזידענץ שאנגהאי, איז אונלענגסט ערעפנעט געווארען דער ערשטער לאנדטאג.

אין דעם נייעם לאנדטאג נעהמען אנטהייל 125

דער קמיר פון בוכהארא (X) מיט זיינע בעגלייטער.

אבגעארדנעטע וואס ווערען געוועהלט פון פאלק אין א ח"ץ זיי עפליכע רעגירונגס־בעאמטען.

אין דער פאליטישער וועלט האלט מען די קאנסטיטואירונג פון דעם ערשטען כינעזישען לאנדטאג פאר א פארבעדיינגונג פון פאליטישער פרייהייט און קאנסטיטוציאנעלער שטאאטס־פארמע פון גאנץ כינא.

דאס בילד, וועלכעס מיר ברענגען און דער איצטיגער נומער, שטעלט פאר די מיטגליעדער פונ'ם לאנדטאג אין קיאנגסו.

א נייע מעדיצינישע ערפינדונג.

די בעריהמטע פאריזער כעמיקערין פרוי קוריע, האט ערפינדען א זעלטענעס מעטאל, מיט דעם נאמען: „פאלאניום". וועלכעס איז 5000 מאל שטארקער ווי דאס ערשט ערפינדענע מעדיצינער־מיטעל ראדיום.

די פרוי קוריע איז געווען פערהייראטעט מיט'ן בעריהמטען פיזיקער קוריע אויס פאריז, וועלכער האט ערפונדען דאס אויבען־ערוועהנטע „ראדיום", צו וועלכען זי האט איהם אויך צונעהאלפען. איהם האט פאסירט א אונגליק, א אויטאמאביל האט איהם איבערגעפאהרען און ער איז דאפין טאקי געשטארבען, אבער איהר האט עס נאר נישט געשאדט. אין זי זעצט ווייטער פארט איהרע וויסענשאפטליכע שטודיען.

דערווייל איז איהר געלונגען צו ערציינען 1 צעהנטעל מילגראם פון דער „פאלאניום". פאר דער מעדיצינישער וועלט הייסט דאס אבער א גענוג גרויסער קוואנטום.

די ערפינדערין דאפון פרוי קוריע, וועמעס בילד מיר ברענגען אין דער געגענוועהרטיגער נומער, איז פראפעסארין דער כעמיע אין דער פאריזער אוניווערזיטעט.

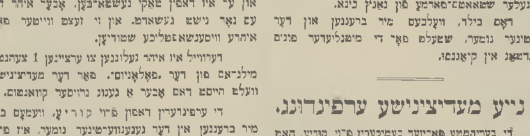

א לאנדטאג אין כינא: די מיטגליעדער פון לאנדטאג אין קיאנגסו.

ראס-אולי, זיין לעצטער וואהנארט.

ערמארדונג פון עגיפטישען מיניסטער-פרעזידענט.

אין קאירא איז פארינע וואך דערשאסען געווארען דער עגיפטישער מיניסטערפרעזידענט בוטראס פאשא ווען ער איז געפאהרען שפאצירען דורך די גאסען. דער אטענטעטער, א יונגער מאן, איז אַרעסטירט געווארען. ער איז א מיטגליעד פון א געהיימער פאליטישער געזעלשאפט וועלכע וויל עגיפטען בעפרייען פון דער ענגלישער פרעמדהערשאפט און ווייל דער מיניסטער-פרעזידענט האט געגאלטען אלס פריינד פון די ענגלענדער, איבערדעם האט מען איהם ערמארדעט. די אנגעלעגענהייט וועט נאך זיך ציהען גרויסע פאליטישע פערוויקלונגען.

אבקויפען דער מוטער רחל'ס קבר.

איינער פון די עלטסטע, גרעסטע און בעקאנטסטע יודישע רבנים, גאונים, געלעהרטע און כלל-טהוער פון די לעצטע צייט, הרב הגאון ר' יואל זעליג זאלקינד, דער ווינא-ארער רב, איז איצט צו גאסט אין נויארק.

ער איז געקומען קיין אמעריקא צוליעב א וויכטיגע, אלגעמיין-יודישע, רעליגיעזע און נאציאנאלע אנגעלעגענהייט, ווי אבקויפען פאר דאס יודישע פאלק דעם היסטארישען און הייליגען קבר רחל, דאס הייסט: דאס שטיק הייליגע לאנד, אין ארץ ישראל, וואו עס רוהען די ביינער פון די געליעבטסטע פון אלע אמהות, אונזער מוטער רחל.

די איינציגע בעווייזע אויף אונזער טויזענד יעהריגע עקזיסטענץ איז אונזער אור-אלטע געשיכטע ועגען די הייליגע קברים פון אונזערע אבות ואמהות; די מערת המכפלה, דאס קבר פון אינזער מוטער רחל, וועלכעס געפינט זיך אויף דעם וועג פון ירושלים קיין חברון, די קברים פון די מלכי בית דוד אויף דעם הר ציון, די קברים פון די נביאים, סנהדרין און נאך אנדערע פון אונזערע אמאליגע העלדען. אבער די טערקישע רעגיערונג און קירכע האבען ביסלעך וייז פערכאפט די אלע הייליגע קברים, זיי אויסגעבויט מיט מאהאמעדאנישע קירכען און בתי קברות און קיין יודען ווערען צו זיי נישט צוגעלאזט, אהן א בעזונדער ערלויבניש, וועלכע מען קען קריגען נור מיט די הילף פון שווערע בעמיהונגען און גרויסע באבא"ר. דער איינציגער הייליגער קבר צו וועלכען דער צוטריט פון יודען איז נאך גאנץ פריי, איז דער מוטער רחל'ס קבר, אבער אויך דיזער איז שוין אויך באלד פערכאפט פון די מאהאמעדאנער, און אויב מיר וועלען זיצען און גאר נישט טאהן אום צו זאָרגען דאפיר אז ער זאל בלייבען אונזער אייגענטהום, וועט ער אויך גאר אין גיכען זיין געשלאסען פאר יודען, אזוי ווי אלע אנדערע דערמאנטע הייליגע קברים.

פון איין זייט פון דעם הייליגען קבר רחל איז יודען לאנג נישטא קיין צוטריט פאר יודען. ציליעב דעם מאהאמעדאנישען בית הקברות וואס געפינט זיך דארט, די צווייטע זייט אבער איז ביז די לעצטע צייט געווען פריי. צוליעב די בעמיהונג פון דעם זעליגען יודישען פילאנטראפ סיר משה מאנטיפיארע און דעם זעליגען יודישען גאון און חכם ציון הרב ר' צבי הירש קאלישער ז"ל, פון וועלכע דער ערשטער האט פערזארגט דעם קבר מיט אן אהל און דער צווייטער האט אין יאהר תרל"ה, דורך זיין משולח ר' מרדכי יפה ז"ל, אבגעקויפט דעם קבר מיט דעם גאנצען לאנד ארום איהם און עס געשענקט צו די ירושלים'ער יודען, מיט דעם בעדינג זיי זאלען דארט בויען עטליכע יודישע אינסטיטוציעס. די ירושלים'ער יודען האבען אבער זייער פליכט פערנאכלעסיגט; און וויל יעדע פריוואטע לאנד וואס ווערט נישט איינגענוצט איז פערלוירען פון 30 יאהר, גייט איבער צוריק צו דער רעגיערונג און ווערט איהר אייגענטהום, האט די טערקישע רעגיערונג נאך צוריק מיט 2 יאהר געוואלט פערקויפען דעם הייליגען קבר צוזאמען מיט דאס שטיק לאנד נעבען איהם צו מאהאמעדאנער, וועלכע האבען געוואלט בויען א קירכע (מעטשעט) אויף דעם קבר. דאמאלס האט די

אבקויפען דער מוטער רחל'ס קבר: הרב ר' יואל זעליג זאלקינד.

נעשיכטע געמאכט א געוואלדיגען איינדרוק אויף די יודען אין ארץ ישראל און אין ירושלים איז דאמאלס געגרינדעט געווארען א קאמיטע אונטער דעם פארזיץ פון דעם חכם באשי הרב ר' אליהו מ. פאניזיל, מיט דעם צוועק צו זאמלען געלד און ווידער אבקויפען דעם הייליגען קבר צוזאמען מיט די לאנד ארום איהם. די קאמיטע האט אויסגעווירקט אז די רעגיערונג זאל ווארטען ביז די נויטיגע געלד וועט געזאמעלט ווערען. זייט דאן זענען שוין אריבער צוויי יאהר. די סומע געלד איז נאך נישט געשאפען געווארען און די טערקישע רעגיערונג איז איצט ווידער בערייט צו פערקויפען דאס יודישע היילינגטהום פאר א מאהאמעדאנישע קירכע. וועגען דיזען שרעקליכען צושטאנד האט זיך דערוואוסט דער 72 יעהריגער יודישער גדול הרב ר' יואל זעליג זאלקינד. וועהרענד ער איז פאריגעם יאהר געווען אין ארץ ישראל און ער האט אויף זיך פרייוויליג גענומען די הייליגע און שווערע מיסיאן צו שאפען די נויטיגע סומע געלד אום אבצוקויפען דעם קבר מיט דאס גרויסע שטיק ערד, ארום איהם, וואו עס געפינען זיך זעהר גוטע ווינקעלעך אין פלאנצונגען, אום צו בויען דארט א בית המדרש, א סאנאטאריום מיט נאך אנדערע יודישע אנשטאלטען.

דער ווירדיגער גאון האט זיך גענומען צו די הייליגע מיסיאן זעהר ענערגיש, און נישט קוקענדיג אויף זיין גרויסע עלטער און אויף זיין שוואכקייט האט ער בערייזט די גרעסטע יודישע צענטרען אין רוסלאנד, דייטשלאנד און ענגלאנד, וואו ער האט געגרינדעט קאמיטעס אין

אבקויפען דער מוטער רחל'ס קבר: דאס קבר.

בעשטעלט משולחים צו זאמלען געלד. און איצט איז ער געקומען אין אמעריקא מיט דעם זעלבען צוועק.

עס איז קיין צווייפעל, אז אלע יודען וועלען פערשטעהן די וויכטינקייט פון די גרויסע אונטערנעהמונג פאר דעם יודישען פאָלק און אלע וועלען העלפען דעם אלטען יודישען גאון צו זאמלען וואס גיכער די גרויסע סומע געלד, וועלכע איז נויטיג אום צו מאכען דעם הייליגען קבר פון דער געליעבטער מוטער פאר דאָס איינענטהום פון איהרע געליעבטע און טרייע קינדער. דאס יודישע פאָלק.

דער עמיר פון בוכארא איז פעטערסבורג.

אין פעטערבורג ווילט איצט דער עמיר פון בוכאַרא, סייד אַהאַד כהאַן, וואו ער האָט געלאָזט אויף זיינע אייגענע קאסטען בויען א מאהאמעדאנישען טעמפעל (א מאַשעע) און ער האָט אויך פאָרגענומען די לעגונג פון ערשטען שטיין צו דעם טעמפעל.

ביים רוסישען הויף איז דער אזיאטישער פירסט עמפפאנגען געוואָרען בכבוד גדול. דען האטשי ער איז פאָליטיש אבהענגיג פון רוסלאנד און געפינט זיך אונטער אנ'אַרט רוסישען פראטעקטאראט, א'ז ער פאָרט א מעכטיגער פירסט און די פאליטישע קרייזען אין רוסלאנד רעכענען זיך שטארק מיט איהם.

דער עמיר א'ז אויך זעהר רייך און ביי זיין אויפענטהאַלט אין פעטערסבורג האט ער זיך געלאזט קאסטען היבש געלד.

אין רוסלאנד עקויפטירט איצט א פ־אנע וועגען די בוכא־ער יודען, אלס בלומ־שטע „אויסלענדער“ לאוט מען זיי דארט נישט וואהנען און עס האט געקאסט פיעל שתדלנות, מען זאָל זיי ערלויבען פראוויזאריש דעם אויפענטהאלט אין רוסישע געגענדען. איצט האָבען זיך יודישע כלל־טהוער אין פעטערסבורג געווענדעט צום עמיר. וועלכער האט זיך פאר זיי משתדל געווען ביי דער רוסישער רעגיערונג און א דאנק זיין שתדלנות לאזט מען זיי דערוויל דארט ויצען נישט־געשטערט.

א שיפסבראנד איז א האפטז.

מ׳האָט שוין געהערט פון שריפות אויף שיפען, וועלכע ענטשטעהען צוליעב אונפאָרויכטיגע האנדלונגען אָדער דורך אנ׳עקספּלאָזיע, אָבער פון אזא שריפה, וועלכע איז יענע וואָך געווען אין האפען פון גראוואזא (דאַלמאַציען) האָט מען זעלטען ווען געהערט אָדער געלעזען.

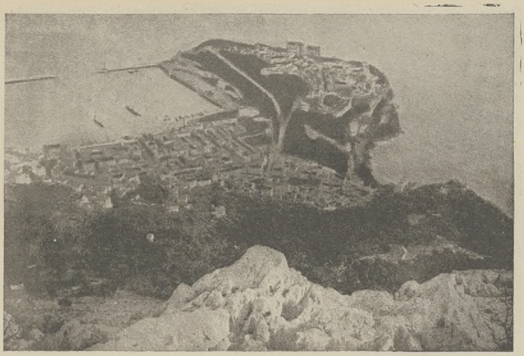

דאס אצעאנישע מוזעאום אין מאנאקא.

אָהן א שום עקספּלאָזיע, האָט זיך פלוצים אינ־וויינינ אין שיף „פארטונאטא“ אָנגעכאפּט און דורך דער גרויסער מעננע היי, וואָס איז דאָרט געלעגען, האָט זיך דאס פייער אזוי פערשפרייט, אז מ׳ון לעשען איז געווען אונמעגליך צו דענקען אפילו, די מאַנשאַפט האָט גע־ארבייט אויף אלע כלים, מ׳האָט געפרובט האָטשי אָב־ראַטעווען א קליינעם טייל פון דעם גרוי׳סען טירקישען האנדעלסשיף, מ׳האָט זיך געסטאַרעט די מאַגאַזינען אב־צוראַטעווען און די גרויסע מעננע סחורות ארויסצובע־קומען, אָבער אַלעס איז געווען אומזיסט.

דאס פייער האָט זיך וואָס אמאָל אַלץ מעהר און מעהר פערשפרייט און מ׳האָט מורא געהאַט, אז די אנדערע שיפען וועלכע זענען געווען אין האפען, זאָלען זיך ניט אויך אָנכאפּען און אין גאנצען פערברענט ווערען. צוויי טעג האָט די שריפה געדויערט און ס׳איז געווען אזא פייער. אז ס׳איז ניט מעגליך נאָכצודערצעהלען.

ערשט אויפ׳ן דריטען טאָג איז עס געלונגען דאס ברענענדע שיף אויפ׳ן וואסער ווייט פונ׳ם האפען ארויס־צושיבען און דארט האָט מען עס מיט דינאמיט גע־שפרענגט, דער קנאַל פון דעם שיף האט געמאכט ציטערן די גאנצע געגענד פון גראוואָזא און איפ׳ן ים איז געווען אזא געבעל, אז ס׳איז ניט מעגליך געווען, צו זעהן פאר זיך אויף א טריט.

אונזער בילד ווייזט דאָס ברענענדע שיף און די ארבייט, ביים לעשען.

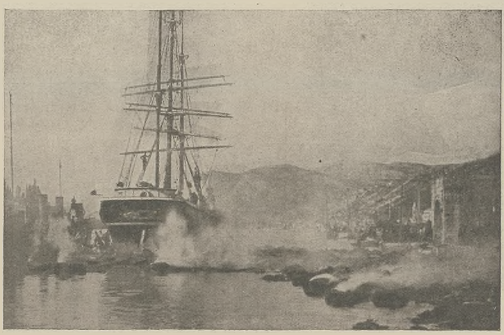

שיפס־בראנד אין גראוואָזא

א אייז־קאַטאַסטראָפע אין ענגלאנד: די צערשטערטע שטאָרט פארט רעפּאוט.

די יודישע וועלט.

א נייע יודישע שוהל אין ארעם.

אין ארעם האט זיך איצט געגרינדעט א שוהל מיט'ן נאמען „חברה מתפללים בשלומה של מלכות". וועלכע שטעלט זיך צום צוועק צו פערשטארקען אין ארעם צווישען יודען די אמונה אין גאט און טריינהייט צום זעלבסטהערשענדען קייזער און דער מלוכה. אלס יסוד פאר דער נייער חברה דיענען די בעוואוסטע ווערטער פון ר' חנינא: „הוה מתפלל בשלומה של מלכות, שאלמלא מוראה איש את רעהו חיים בלעו" (זייט מתפלל פאר'ן קייזער און דער מלוכה, ווייל נישט די מורא פאר זיי, וואלט איינער דעם צווייטען לעבעדינערהייט אויפגעגעסען).

יודישע סעקטעס צווישען קאזאקען.

אין קובאנער און דאנער ראיאנען זענען שוין זייט יאהרען פערשפרייט פערשיעדענע רעליגיעזע סעקטען, וועלכע שיידען זיך שטארק אב פון דער אפיציעלער פראוואסלאוויע.

מיט א פאר יאהר צוריק האט זיך צווישען די קובאנער קאזאקען אויך געבילדעט א סעקטע מיט'ן נאמען דאס „נייע פאלק ישראל", וועלכע צעהלט ביז טויזענד מיטגליעדער.

ווייל די גרינדער פון די סעקטען זענען געווענליך נישט געבילדעטע, נאר איינפאכע מענשען, וואס זוכען גאט מיט בלינדע אויגען, דארום האט זיך די סעקטע באלד צוטיילט אויף צוויי ריכטונגען. איין טייל האלט פון תורת־משה, פערמישט מיט יסודות פון אלטען קריסטענטום, וועלכע זיי היטען אב זעהר שטרענג א צווייטער טייל ווידער, האט אינגאנצען פערלוירען דעם גלויבען, היטען נית אב קיין רעליגיעזע מנהגים און טהוען אליין, וואס דאס הארץ גלוסט.

דער פעלדוואלטער פון קובאנער קאזאקען־געגענד איז זיך דרום איצט משתדל, מען זאל אנגעהמען שטרענגע מיטלען געגען דער צווייטער סעקטע.

די יודישע וואהנרעכט אין ליפלאנד.

אין רינא איז ארויסגעגעבען געווארען א בעפעהל צי דער פאליציי, אז מען זאל שטרענג אכטונג געבען, אז די יודען, וואס האבען נישט קיין וואהנרעכט אויסער'ן תחום זאל מען גלייך ארויסשיקען. וועגען יענע יודען, וואס האבען וואהנרעכט אויסער'ן תחום, למשל, בעלי־מלאכות, פעלדשערם, דאנטיסטען א. ד. ג. נאר זיי בעשעפטיגען זיך נישט מיט זייער מלאכה — דארף מען גלייך מעלדען דער פאליציי פערוואלטונג, אז זי זאל אנגעהמען די נעהערינע מיטלען.

נאך א צופאל מיט יודען איז נישט לאנג פארגעקומען אין לעיאסצעני, ליפלענדער גוב. איינינע יודישע איינוואהנער האבען זיך געווענדעט צו דער וואלאסט־פערזאמלונג מיט א השתדלות מען זאל זיי פערעכענען צו דער דארפס־געמיינדע, אויב נישט פערלירען זיי דאס וואהנרעכט. די וואלאסט־פערזאמלונג האט די השתדלות צוגעזאגט צו ערפילען, נאר בתנאי, אז זיי זאלען זיך שמד'ען... פערשטעהט זיך, אז זיי האבען דעראויף נישט מסכים געווען...

שמד איבער געוואלט.

א פוילישע פרויפישליאק האט ארויסגענגב'עט א 12־יעהריג יודיש מיידעל פון דער פאמיליע א־אקאנסקי אין נאווא־ווילייסק, ווילנ. גוב. מ'זוכט, מ'פארשט — נישטא. דערצעהלען פויערים, אז זי געפינט זיך בעהאלטען אין אין געוויסער קירך. האט זיך אבער דער גלח דערוואוסט, אז די עלטערען פון דעם קינד קומען, האט ער עס אריבערגעפיהרט אין אן אנדערען פלאץ (מ'זאגט קיין טשענסטאכאוו).

אן עהנליכע געשיכטע אין סוועציאן: א בעדיענטער אויף דער אייזענבאהן האט ערגיץ פערפיהרט א יודיש מיידעל. די מוטער זוכט זי און פערפאלען. און נאר נישט: שרייַ חי וקים.

השתדלות פון נישט יודען — פאר יודען.

דער פערבאט פאר יודען צו וואוינען אויף די זומער־וואוינונגען אין קיעוו האט געטראפען די איינגעטימער פון די לאנד־הייזער אין באיערקע: זיי האבען פערדונגען זייערע הייזער צו יודען נאך פאר־א־יאהרען, און איצט בלייבען זיי אהן קוואטיראנטען אויף זומער. שיקט מען א דעפוטאציע צו סטאליפינען, ער זאל מתיר זיין באיערקע פאר יודען, אדער — יודען פאר באיערקע.

שטיצע פון לאנדאן פאר טעלזער ישיבה.

די אלמנה פונ'ם פערשטארבענם טעלזער ראש הישיבה ר' אליעזר גארדאן האט ערהאלטען פון דעם לאנדאנער ראטשילד'ן אן אנווייזונג אויף טויזענד רובל און פונ'ם יודישען לארד סוויטלינג אן אנווייזונג אויף 500 רובל אויף די בעדערפנישען פון טעלזער ישיבה.

„נחת" פון קינדער.

אין חארקאווער געריכט איז איצט פארגעקומען א פראצעס, וואס איז בעזונדערס אינטערעסאנט נישט אזוי פיעל דורך דעם אורטייל פון די געשווארענע ריכטער ווי דורך דעם בילד, וואס עס גיעט פון דעם לעבען און די בעציהונגען, אין וועלכער עס געפינען זיך א געוויסער טייל פון דער יודישער יוגענד אין די רוסישע גובערניעס.

דעם 14־טען אפריל 1909, איז די אלטע פרוי שרה גינזבורג געגאנגען אויפ'ן פיש־מארק, פלוצלונג, האט זי דערפיהלט ווי אימיצער נעהמט איהר נאך און איידער זי האט צייט געהאט זיך ארומצוקוקען, האט מען איהר אבגעגעסען מיט וויטריאל דעם פנים. דאס מיידעל, וואס האט איהר אבגעגאסען האט דער רעדבעי אויסגעשריען: „איך האב מיינס אבגעטהון, איצט מעגסטו פאהרען".

די אלטע פרוי איז געפאלען מיט א פערברענטעם געזיכט און אויגען, און מען האט איהר באלד געמוזט אבפיהרען אין שפיטאל, וואו די בעסטע חארקאווער דאקטוירים האבען איהר געהיילט. ס'האט אבער נישט געהאלפען; די אלטע שרה גינזבורג איז געבליבען בלינד.

די וואס האט דער אלטער אבגעגאסען מיט וויטריאל, אנאסטאסיא זשוקאווא, האט זיך גאר נישט געפרובט אנטלויפען, מען האט זי גלייך ארעסטירט און איצט איז פארגעקומען איהר פראצעס מיט דער בעטיילונג פון געשווארענע ריכטער.

די אנגעקלאגטע האט מודה געווען, אז זי האט עס טאקי בעגאסען דער אלטער פרוי און האט איהר בלינד געמאכט, אבער די שטראף האט זי עהרליך פערדיענט. דער ביי האט זי דערצעהלט די געשיכטע פון איהר ליעבע, וועלכע האט איהר געבראכט דער צו.

„איך האב זיך בעקאנט מיט וואלאדיא, — האט דאס מיידעל דערצעהלט — א פופצעהן־יעהריגען יונגעל. דער אלטער שרה גינזבורג'ס א זוהן, מיט וועלכען איך פלעג מיך יעדען טאג טרעפען און איך האב איהם ליעב געקריגען, און ער מיך אויך, אז ער האט אמאל נישט געקענט קומען, פלעגט ער מיר שיקען א צעטעלע און מודיע זיין דערפון. ער האט מיר צוגעזאגט זיך שמד'ן און חתונה האבען מיט מיר. ענדליך האבען מיר אנגעהויבען לעבען ווי מאן און ווייב. פלוצלונג האט ער מיר אוועקגעווארפען, האט מיך אויס געשריען און האט געזאגט, אז ער פאהרט קיין יעקאטערינאסלאוו אויף א שטעלע. איך האב זיך אבער דערוואוסט, אז די גאנצע פאמיליע קלויבט זיך גאר ארויסצופאהרען קיין אמעריקא, פון פערצווייפלונג האב איך געקויפט וויטריאל אום זיך צו נעהמען דאס לעבען. אויפ'ן מארק האב איך זיך אבער געטראפען מיט דער פרוי שרה גינזבורג, און האב בעסער אויסגעגאסען די וויטריאל איהר אין פנים אריין".

די בלינדע שרה גינזבורג האט געשילדערט די געשיכטע אין גאנץ אנדערע פארבען, זי האט דערצעהלט, ווי אזוי זשוקאווא, וואס האט געדיענט ביי א שכן, האט פערפיהרט דעם 15 יעהריגען יונגעל, ווי אזוי זי האט איהם אנגערעדט ער זאל גנב'נען פון שטוב און איהר אוועקטראגען, און מיט בלוט פערלאפענע אויגען־גריבער (ווייל די אויגען זענען איהר אויסגערונען), האט זי געוויינט די מערדערין, וועלכע האט איהר מיט איהר קינד אזוי אומגליקליך געמאכט.

דיעזעלבע שילדערונג האט אויך געגעבען דאס יונגעל וואלדיא פון זיין „געליעבטער", ביי וועלכער ער איז נישט געווען דער ערשטער געליעבטער.

די געשווארענע האבען נאך א קורצער בעראטונג פון סך־הכל עטליכע מינוט, דער אנאסטאסיא זשוקאווא פריינגעשפראכען.

די יודישע בעטלער אין ניו־יארק.

אין ניו־יארק האט זיך געגרינדעט א געזעלשאפט צו קעמפפען געגען די פראפעסיאנעלע בעטלער. די געזעלשאפט איז געגרינדעט געווארען דורך דער איניציאטיווע פון פרעזידענט פון דער ניו־יארקער צדקה־חברה זשיימס פארבעס, וועלכער האט דורך שטיצע פון דער פאליציי געזאמעלט ידיעות איבער 9 טויזענד פראפעסיאנעלע בעטלער, וואס טרייבען אין שטאדט זייער געשעפט.

אינטערעסאנט איז די מיינונג, וואס פארבעס זאגט ארויס איבער די יודישע בעטלער.

די יודען — זאגט פארבעס — בילדען צווישען די ניו־יארקער פראפעסיאנעלע בעטלער דעם קלענסטען פראצענט. צווישען די 9 טויזענד בעטלער, וואס ער האט אונטערזוכט, זענען סך־הכל דריי הונדערט יודען, שוין צוזאמען מיט די קאליעקעס און קראנקע, וואס דער טוירט ליעגט ווי אויפ'ן נאז. אין דעם חשבון נעהמט שוין אריין די פערשיעדענע פושקעס־זאמלער, וואס קלויבען אויף ישיבות, חברות און בעקומען א געוויסען פראצענט פון הכנסה.

די יודישע בעטלער אונטערשיידען זיך פון די אנדערע — לויט פארבעס בעריכט — דורך דעם וואס א גרויסער טייל פון זיי האט זיך ערקלעהרט גרייט אוועקצוווארפען די בעטלעריי און זיך נעהמען צו א־בייט, אויב מ'וועט זיי נאר געבען דערצו געלעגענהייט.

דוד פרישמאן.

דער צווייטער בן עזאי.

איבערזעצט פונ'ם העברעאישען

דורך

ליפא אבן שיש (סאנאק).

דעם לעצטער מוריץ פקוקלים האבען די שטאדט משכילים גערופען „דער צווייטער בן עזאי". איך בין דעמאלס נאך א יונגעל געוועזען און בין כמעט אויפגעצויגען געוואָרען בייא איהם אין הויז, טראָץ דעם, וויפיעל מאל איך האב געהערט דעם נאָמען האב איך נישט געוואוסט פאר וואָס מען רופט איהם אזוי, ביז עס איז געקומען א צייט און איך האב זיך דערוואוסט דעם טעם.

דער ה' פקוקלים איז געוועזען א גרויסער חוקר און איז שטענדיג געזעסען איבער חקירה ספרים און האט איין געשטודירט אין זיי. פון דעסטוועגען איז געוועזען א גרויסער אונטערשיעד פון איהם צו בן עזאי, ר' טרפון'ס תלמיד. אויך בן עזאי דעם ריכטיגען האבען אונזערע חכמים געזאגט, אז ער האט זיך אין גאנצען איבערגעגעבען דעם שטודיום און ער פלעגט זאגען: „נירא בעיני רשטנא ולא נסיב אתתא" ד. ה. „דער שטן מעג צושפּיינען ווערען, וועל איך נישט נעהמען קיין פרוי". אָבער נישט אזוי איז געוועזען מיט דעם לעצטער מוריץ פקוקלים, ווייל ער האט זיך שטאַרק איבערגעגעבען דעם שטודיום, האט ער גענומען א פרוי. דער ריכטיגער בן עזאי ווייל ער האט זעהר שטאַרק געוואלט לערנען, איז ער געוועזען א פּרוש, און דער צווייטער בן עזאי האט טאקי מחמת דעם זעלבען טעם חתונה געהאט.

יעדען טאג פלעגט איך קומען צו איהם אויף דער לעקציאָן, ער פלעגט לערנען מיט מיר פערשיעדענע שפּראַכען ווייל ער איז געוועזען א גרויסער קענער אין עטליכע שפּראַכען און טראָץ דעם האב איך איהם נישט געקענט גוט פערשטעהן.

נאָר אצינד ווען איך ערשט איין וואָס פאר א גרויסער מאַן ער איז געווען. אצינד זעה איך איין, ווי איך האב איהם פריהער גאר נישט געקענט. גאָר נישט פערשטאַנען, א פילאָזאָפּישע נשמה, א גייסט א געגרויסער פון א חוקר קדמוניות האט ער געהאט און איך האב דאס אלעס נאָך נישט געוואוסט ביז היינט.

מוריץ פקוקלים איז געוועזען א הויכער מאגערער מאַן. איין אקסעל איז געוועזען העכער פונ'ם צווייטען. לאנגע מיט טינט אויסגעשמירטע פינגער האט ער געהאט, א פאַר בלויע ברילען זענען געוועזען שטענדיג אויף זיינע אויגען, אויף די פּיס צעריסענע און געלאטעטע שיך. די פילוסופים זאָגען אז זיי שטאַמען נאך פון די גבעונים ס ציימען, הויזען האט ער געטראָגען אויף זיך צעריסענע און צוצעלשע, די הויזען שטאַמען נאָך די פילוסופים רייד נאָך פון די פרחי כהנה. א הוט איז געוועזען אויף זיין קאָפּ נאך פונ'ם מיטעלאלטערצייטישען פאַסאָן. א מאנטעל איז ער געגאַנגען אָנגעטהוען, איז ער געוויזען הינטען ביז צו דער פלייצע געשפּאלטען אויף צווייען, די בני עמון בשעת ס'האט רעגירט בייא זיי דער קעניג חנון בן נחש זענען אויך געגאַנגען מיט אזוינע מענטעל. די בגד איז געוועזען אלא אנדריקאטער, די האר פונ'ם קאָפּ שטענדיג צושויבערט אזוי ווי די בני חילה זענען געגאַנגען. אזא „מין הליכה" האט ער זעהר ליעב געהאט. ווייל עס האט אמת אויסגעוויזען ווי דער מענש איז א חוקר קדמוניות אפילו מיט דער הלבשה און אויך מיט דעם גאנג.

אט דער מאַרשוין האט חתונה געהאַט מיט א פרוי, וועלכע מען קען אויך פאר רעכענען צו א פאַרצייטיגע זאך, צו א יקר המציאות. ער האט זי גענומען אזוי ווי נאָר א אלטע שריפט וואָס מען געפינט אין די אויסגרובענגען אונטער די אלטע חורבות, אָדער ווי א אמאליגע טייערע זאך וואָס געפינט זיך אין דער אקספאָ־דער בעריהמטער ביבליאָטעק.

ווער ווייסט, עס קען זיין אז ווען נישט זיין פרוי די אשת חיל און די בעלת אנרוף, וואָלט איך אין איהם נאָר אין גאנצען פארגעסען. אז די פרוי זיינע פלעגט איהם אַפּטמאָל דורכשלאָגען די ביינער, אָדער בלומרש'ט אָבטרעסלען דעם שטויב פון זיינע קליידער מיט א שטעקען, פלעגט ער איהר גאָר נישט זאָגען, נאָר טרעהרען פלעגען זיך איהם שטעלען אין די אויגען און מיט די ליפען שטילערהייד שעפטשען: קסאנטיפא!

אין א פּאָר מינוט ארום האט ער אין די קלעפּ אין גאנצען פארגעסען און האט נאָר אין זינען געהאט קסאנטיפען מיט איהר מאַן סאָקראטעס, נאָך שטודירענדיג אין וועלכעם יאָהר און וועלכען טאָג האט סאָקראטעס חתונה געהאט. וויפיעל איז זי אלט געוועזען צו דער חתונה, וויפיעל האָבען זיי אין גאנצען געלעבט, איז זי געוועזען די ערשטע פרוי זיינע. האט ער זיך אָנגענריוט א צווייטע פרוי אונטער א נויט. האט זי איהם באליידיגט און געשאָלטען יעדען טאָג מיט די איינע און זעלבע קללות און זלזולים, צי יעדען טאָג מיט אנדערע, מיט שפּאָנעל נייע — הכלל ער פלעגט אזוי פילאָזאָפירען ביז די פרוי זיינע פלעגט איהם מכבד זיין נאָך אַמאָל מיט א פּאָר בעכענצעס.

איך ווידערהאָל נאָך אמאָל מיינע פריעדינע ווערטער:

אז ווען ניט די גרויסע פרוי מיט דער „יד החזקה", וועלכע האט אויף מיר איבערגעלאזט זעהר א שטארקען איינדרוק, ווען נישט זי וואָלט איך שוין לאנג פארגעסען אין דעם געביך געפלאגטען מענשען. וואָס־זשע, בייא אייך איז דאס א וואונדער. אז א גרויסע פרוי מיט א ריקען פויסט אין איהם א גרויסער שטעקען זאָל מאַכען אויף דעם צווייטען אזא שטארקען איינדרוק אז מען זאָל זי אייביג נישט פארגעסען?

פיעל, זעהר פיעל איז זיך מאַריץ פקוקלים אויסגעשטאנען פון זיין שלעכטער פרוי.

נאָר אז מע וועט שטעלען א פראגע, ווי קומט עס אז אזא געבילדעטער און געלעהרטער מענש זאָל נעמען אזא סעריכע. אזא בייזע שלעכטע פרוי. ער איז דאך געוועזען א געבילדעטער אין פיעלע חכמות צ. ב. ש. היסטאָריע, געאָגראפיע, געאָמעטריע און אויך אין פערשיעדענע שפּראַכען און ווען ער זאָל נישט געוועזען האָבען דעם שטיקעל האָב אויף די פלייצעס, וואָלט ער געוועזען א „שלם בגופו". און ווען ער זאָל נישט געוועזען ליעב האָבען צו געהן שטענדיג פאַרשמירט, וואלט ער דאָך געוועזען ריין און שעהן; ער איז אויך ארויסגעקומען פון זעהר א שעהנע פאמיליע, וועלכע האט געשט'ט אין דער גאנצער אומגעגענד. דאגעגען די פרוי זיינע איז נישט פון קיין שעהנע משפחה. און ער האט זי נישט גענומען אלס בתולה נאָר אלס אלמנה. וואס ביז דער צייט וואָס ער האט זי גענומען, איז זי געשטאנען אין יאַטקע. וואס דער ערשטער מאן האט איהר איבערגעלאזט אלס ירושה און האט פערקויפט פלייש — טא ווי דישע קומט עס, אז אזא גרעסע, אזא שטילינקער מענש וועלכער האט נישט זאטשעפּעט אפילו א פליעג אויף דער וואַנד, וועלכער האט נאָר נישט געקענט א הויך וואָרט רעדען, נאָר בנעימות'דיג, אנגענעהם. טא ווי קומט עס אז אזא מין מענש זאָל זיך ענטשליעסען צו הייראַטען אזא שרייענדע פלייש־פערקייפערין?

איהר זאָלט נאָ נישט לאכען אויף מיין תירוץ, וואָס איך וועל אייך ענטפערען אויף אייער קשיא. ס'איז פשוט דערפאר, ווייל ער האט זעהר געוואָלט לערנען, דערפאר האָט ער מיט איהר חתונה געהאַט.

טאָמער וועט איהר טראַכטען, אז ער האָט איינגענומען מיט איהר חתונה געהאַט, כדי ער זאָל האבען א אשת חיל, א פרנסה־געבערין, דאמיט ער זאָל זיך קענען אין גאנצען איבערגעבען צום שטודיום? האט איהר במחילה א נ־אבען טעות!

ה' פקוקלים איז נישט געזעסען, א דאנק גאָט אָהן ברויט. נאָך אפילו איידער ער האט זי דערקענט, אויך האט ער נאָר נישט געוואוסט. צי זי איז א רייכע פרוי. וועט איהר זיך אוראי מיינען, אז ער האט זי גענומען דאמיט צו האבען א בעל־הבית'טע אין שטוב. אויסקעהרען, אויפרוימען, אפקאָכען א. ז. וו. מוז איך אייך נאָך אמאָל זאָגען, אז איהר זענט אייך טועה. ווייל די אלטע גויה, וועלכע איז געוועזען אין דעם הויף, האט איהם שטענדיג גערוימט און געקעהרט אזוי ווי א בעל הבית'טע און איבערדעם האט איהם נאָר ווייניג וואָס געפעהלט א אנדערע ווירטין. איהר זאָלט אייך נאָר נישט רעכענען, אז ער האט זי גענומען ווענען איהר שעהנהייט, לא מיט א גרוסער אלף! ווארום ביז צו דער חתונה האט ער זי נאָר נישט געקענט און האט נאָ־ נישט געוואוסט, צי איז זי שעהן אויף דעם אופן, ווי די אמאליגע פארצייטיגע פרויען, צי אזוי ווי די היינטיגע אויף דעם מאָדערנסטען פאַסאָן. הכלל הערט'זשע טאקע מיך, וואָס איך זאָג אייך, אז טאקע נאָר דערפאר וואָס ער האט זי ליעב געהאט, ד. ה. די תורה, האט ער גענומען אזא פרוי און נאָך א געוועזענעם קצב'ס א פרוי.

די זאך קומט אייך אפילו אויף צו מע־קווירדיג צו פרעמד, און דאָך מוז איך אייך זאָגען דעם ריינעם אמת. אז דורך א פּאָר געשריבענע ווערטער, וועלכע ער האט געפונען אויפגעשריבען אויף א ספר'ל האט ער זי גענומען און מיט איהר געהייראטעט און זיך פארפינסטערט אלע זיינע יאָהרען.

די געשיכטע איז אזוי:

נאָכדעם וואָס ה' פקוקלעס האט „ממלא כרסו" געוועזען מיט חקירות קדמוניות, האט ער זיך בעטראכט, אז ער קען עטוואס אויפטהוען אויף דעם געביעט ניצליכעס אויך פאר זיין פאָלק, נישט נאָר פאר די גאנצע מענשהייט, אזוי ווי ביז איצט. ער האט זיך געפיהלט אין כח ארויסזוכען נייע פאָ־שונגען אויך פאר דעם יודישען פאָלק.

ער האט אָנגעהויבען פינקטליך צו בערעכנען די שני אלפים תוהו, דערנאָך די שני אלפים תורה. פון דער צייט וואָס אברהם אבינו האט אנערקענט, אז ס'איז דא איין גאָט אויף דער וועלט ביז דער צייט פונ'ם חורבן בית שני.

צו די הקירות מיט די חשבונות האָבען איהם זעהר א סך געהאָלפען, דער פילאָזאָף ירידיה אלכסנדרוני, דער יוסיפון און ר' עוריה מן הארומים מיט זיין בעריהמטען ווערק „מאור עינים". מיט דער חקירה זיינער איז ער נעקומען אויס צ'ם אָרט אילים. נישט ווייט פון דער מדבר סין. וואָס די ידיעס, אז זיי זענען ארויסגעגאנגען פון מצרים, האָבען זיי זיך דאָרט אביסעל אָבגערוהט פונ'ם שווערען וועג. וואס דארטען געפינען זיך נאָך היינט, נאָך די אויסזאַוונגען פונ'ם שאא. ניין קוועלעס וואסער און אכטציהן הונדערט טייטעלבוימער געפלאנצט אויף דעם אָרט וועלכען די ערבים רופען עס „חאטאַן מוסהי" (חמי משה). וואס דאָס ערשטע יאָהר ווייט ער איז ארויסגעגאנגען פון מצרים, שבת שירה פאר נאכט האט ער געזעצט זיך דאָרט אבגעוהען און דארט האט ער טאקי געמאכט זיין בעריהמטעס ווערק. דאָס איז דאָס ספר איוב. פון אילים איז דער ה' פקיקלים אוועק מיט זיינע חקירות ביז דעם שרון, וואָס נאך איינעם פון די פילוסופים, איז דאס די מדבר סהרה. דאָרט אין שרון האט זיך העדר פקוקלים אבגעגעבען מיט די דורנים און רודנים, צו איז דאס ערשטע מיט א ר' ריכטיג צי דאס לעצטע מיט א ריש, פון דאָרט איז ער אוועק ביז אשור ביז דעם אליל דגון, מיט זיין חקירה איז ער דערגאנגען, אז דאָס וואָס די חוקרים די וויטי און זיין בוך „ארכיאולוניה" אין קרייצער אין זיין בוך „סימבוליקה" האָבען געזאָגט. אז דער גאָט פון די פלשתים האט געהאט א אויסזעהן פון א פיש, דערפאר האט מען איהם גערופען דגון. האבען זיי במחילת כבודים גאָר נישט אנגעהויבען צו פערשטעהן.

אין אזוינע ווייטע חקירות איז אונזער פילאָזאָף ה' פקוקלעס פארק־אָבען. דאמאָלס האט ער געלעזען אין די צייטונגען, אז דער גרויסער פארשער און דענקער סמיטה איז נאָר וואס צוריקגעקומען קיין ענגלאנד פון די חורבות פומפּיאה. וואָס ער האט דאָרט פארבראכט א לאנגע צייט און געמאכט אויסגראבונגען. מיט פיעלע

וועדטפולע איצרות וועלכע וועלען זיין א ברכה פאר דער גאנצער מענשהייט.

אונזער פילאזאף איז דענסטמאלט אלט געוועזען ביי די פיער־צינ יאהר און האט נאך אפילו נישט אנגעהויבען צו טראכטען וועגען הייראטען. מלכה רחל דעם קצב'ס געוועזענע פרוי, איז געזעסען נאך אן אלמנה. דאס ביסעל געלד, וואס דער מאן האט איהר איבערגעלאזט פלעגט זי אוועקלייהען אויף דריי א האלב פראצענט. אויך אויף משכנות פלעגט זי אוועק לייהען א טהייל פון איהר געלד.

אין יענער צייט איז געקומען צו איהר א קריסט, און האט מיט זיך געהאט פערשיעדענע ביכער, נייע און אלטע געבונדען אין פראכט באנד און אין לעדער באנד. ריינע און פערשטויבטע. און האט זיי געבעטען זי זאל אים לייען נאר א קליינע סומע אויף די ביכער. אויף איהר פראגע, פון וואנעט ער איז און ווי אזוי ער הייסט האט ער נאר געענטפערט אז ער קומט פון ענגלאנד. דעם נאמען זיינעם האט ער בשום אופן נישט געוואלט זאגען. זי האט געווארפען אויף איהם א פאר בליקע ווי איינער רעדט. צי זי מעג איהם טרויען. און האט טאקי איהם געליגען די געווינשטע סומע אויף די ביכער, און ווי דער מאן האט נאר באקומען דאס ביסעל געלט אין יד איין, האט ער געמאכט א ויברח און אויף היינטיגען טאג פערפאלען געווארען ר. ה. אין דער שטאט און ביי דער פרוי האט מען אים שוין מעהר נישט געזעהן. ס'איז פאריבער א פאר טעג. אין די גאנצע שטאט פון קליין ביז גרויס האבען געוואוסט, אז ס'איז געוועזען ביי ווי א „ענגלענדער". א פאר מענשען האבען אויך געוואוסט אז ער האט געבראכט מיט זיך פערשיעדענע ביכער. א פאר אנדערע מענשען האבען געוואוסט אז ער האט פאר זעצט די ביכער ביי דער אלמנה דעם קצב'ס פרוי און ס'האבען זיך געפונען, א פאר מענשען וועלכע האבען אויך געוואוסט אז אויף די זייטען פון די בלעטליך איז אן געשריבען פילע „הערות". אויך אונזער לעהרער, ה' פקוקלים, עס האט זיך דערפון דערוואוסט. און דאס האט ביי איהם דעם שלאף אוועק גענומען אזוי ווי מיט די הענד. צו ערשט האט ער געטראכט אז דער ענגלענדער איז אודאי א הויך געבילדעטער מאן. און די ביכער וועלכע ער האט פאר משכון'ט זענען בעשטימט פון דער אקספארדער בעריהמטער ביבליאטעק און זיי זענען אודאי נאר יקרי המציאות. דער נאך איז אונזער לעהרער געקומען אויף דעם געדאנק, אז דער מאן פון די ביכער איז אודאי נאר אליין א חוקר קדמוניות. און די ביכער וועלכע ער האט פאר משכון'ט זענען טאקי די זעלבע ביכער וועלכע זענען איהם זעהר נייטיג צום שטודיום. בקיצור די אלע געדאנקען זענען געפלויגען ביי איהם אין קאפ אב און אויף. אין א גאנצע נאכט האט ער זיך געקאטשעט אויף דעם געלעגער און האט נישט געקענט אנשלאפען ווערען. און אז עס איז געקומען דער לעכטיגער פריה מארגען האט ער בעשטימט געוואוסט. אז דער ענגלענדער איז טאקי דער חוקר סמיטה אליין בכבודו ובעצמו. און די ביכער זענען טאקי די זעלבע ביכער וועלכע ער האט געפונען אונטער די חרבות פומפיאה.

די זאך, צו וועלכע דער מענטש שטרעבט שטענדיג. זעהט ער זי אויך בחלום אין בהקיץ, און וואוהין ער קעהרט און ווענדעט זיך, זעהט ער נאר די זאך, צו וועלכע ער שטרעבט.

דאס זעלבע איז אויך מיט אונזער ה' מוריץ פקוקלים. פון דער צייט וואס ער האט זיך איינגערעדט אז דאס איז נישט געוועזען קיין פשוט'ער ענגלענדער נאר טאקי דער פארשער סמיטה אליין און די פאר משכון'טע ביכער זענען אויך נישט קיין איינפאכע נאר די וואס ער האט געפונען אונטער די חורבות פומפיאה, אין פון דעם טאג אן האט ער אן געהויבען צו שיקען שלוחים צו דער אלמנה מיט דער בקשה זי זאל אזוי פריינדליך זיין און איהם אויסבארגען אויף א קליין שטיקעל צייט די ביכער וועלכע דער ענגלענדער האט ביי איהר פארזעצט. נאר אין קול ואין עונה. זי, די אלמנה הייסט עס האט זיך נאר נישט געלאזט רעדען און האט נאר נישט געוואלט הערען פון דעם. עס האט אויך נישט געהאלפען די מיטלען, מיט וועלכע דער לעהרער האט זיך בענוטצט כדי זי זאל איהם לייען די ביכער, צ. ב. ש. וואס ער האט אן געשטעלט איהרע בעקאנטע זיי זאלען זי בעטען און איהר ערקלערען אז דורך איהר קומט ער צו בטול תורה, ער קען נישט פארטזעצען זיין שטודיום. דאס האט אויך געהאלפען ווי א ארבעס אין דער וואנד. זי האט נאר נישט אן געהויבען צו פערשטעהען וואס זיי רעדען צו איהר. אין דילעק איהר דעם קאפ מיט בטול תורה, מיט שטודיום, מיט נאך אזעלכע פוסטע חלומות. דאס האט אזוי פיעל געדויערט. ביז אינזער פקוקלים האט זיך שוין נישט געקענט איינהאלטען און ער אליין בכבודו ובעצמו איז זיך דורך געגאנגען צו דער אלמנה. און האט זי געבעטען זי זאל איהם ערלויבען א קוק טהון אין די ביכער האטש ביי איהר אין הויז.

די אלמנה האט איהם געוויזען פערשיעדענע ביכער און ער האט געבלעטערט. געקוקט און געזוכט ביז ס'איז איהם געקומען פאר די אויגען א ספר'ל וועלכעס איז געשריבען אויף אזא שפראכע וואס ער פערשטעהט זי נישט. דער „שער" פון דעם ספר'ל פעהלט. קיין יאהר איז נישטא. אזוי וויזט אוים, אז דאס ספר'ל איז אלט, גאר אלט. עפים א פאר ווערטער געשריבען אויף אראבישער שפראכע האט ער געפונען דארט. עפים צאהלען געשריבען מיט א בלייפעדער האט ער געפונען אויף די עקען פון בלעטליך, וועלכע זעהן אוים אזוי ווי הערות וואס זענען פול מיט חשבונות קדמונים. אט א דאס ספר'ל האט איהם נישט געלאזט איינ־זעהען. ער האט פערשטאנען, אז עס ליגט פאר איהם אגרויסער אוצר אגרויסע ליכט פאר די גאנצע מענשהייט. און כלעטערענדיג דאס ספר'ל האט זיך געשטארקט ביי איהם דער געדאנק אז פון דעם קליינעם אלטען ספר'ל וועט ער קענען גענוי וויסען וועגען משה'ס לעבען. וועגען די מדבר סהרה, איוב, דגון, הכלל אלע ספקות אין דער חקירה וועט ער דורך דעם ספר'ל גענוי וויסען און וועט אויפהערען צו לעבען אין ספק אין דער פינסטער אזוי ווי ביז יעצט. ער האט אנגעהויבען בעטען די פרוי זי זאל אויף איהם רחמנות האבען און איהם פארקויפט דאס ביסעל ספרים פאר 10 רובל. נאר די אלמנה, הערענדיג אז ער וויל איהר געבען פאר אזעלכע „שמות" 10 רובל. האט זי באלד זיך בעטראכט אז די ביכער האבען נאך א ווערטה פון 100 רובל. נאר דער לעהרער איז געקומען זי אויסנארען און אפקויפען זיי פאר „א נאר נישט". האט זי זאפארט פאר דרעהט מיט'ן קאפ און האט נאר נישט געוואלט הערען גלייך ווי ער האט איהר געזאגט א פרייז נאך אונטערן קין.

אזוי האט ער געהאנדעלט מיט איהר מכח די ביכער א שטיק צייט. אין אז נישט געקומען צו א גינסטיגען רעזולטאט. ער האט שוין נאר נישט געוואוסט א וועלכע מיטעל אנצוווענדען אז די ביכער זאלען ווערען זיינע.

אצונד מוז איך שליסען די געשיכטע מיט א פאר ווערטער מפני כבוד מורי...

צוליעב דעם כבוד פון מיין לעהרער קלער איך צו זאגען גאנץ אפענטליך, אז ס'איז נישט אויסגעשלאסען אז דא האט „די ליעבע" אויך אביסעל מיט געהאלפען... טראכט'ן דעם אלעמען וואס אונזער לעהרער פלעג זאגען, אז ער גלויבט נאר נישט אין דער „אהבה" און ער ווייסט נאר נישט וואס הייסט „אהבה", מיט וואס עסט מען עס, און טראכט'ן דעם וואס די אלמנה אליין איז זייט זי לעבט נישט געוועזען קיין אילת אהבים ויעלת חן...

נאר אפשט איז אונזער לעהרער ה' פקוקלים אהין אריינגעקומען, און אזוי ווי אויף להכעים. אנשטאט דעם וואס פריהער האבען זיך די ספרים געוואלגערט איבעראל, האט זי די אלמנה הייסט עס, זיי יעצט פערשלאסען, זי האט זיי איהם נישט געוואלט געבען אפילו נאר אויף א קוק צו טהון אין זיי.

דאמאלס האט איינער א שדכן עפים אנגעהויבען די זאך גרינגלעך צופערשטעהן, און דאט מודיע געוועזען די אלמנה, אז דער בעריהמטער מאן הער פקוקלים האט עפים געווארפען א אויג אויף איהר און האט חשק זי צו הייראטען.

וויערער דעם לעהרער האט דער שדכן דער־ציילט, אז די רייכע אלמנה פון די ביכער האט איהם געשיקט זאגען, אז ער איז איהר זעהר שטארק געפעלען און זי וואלט בעשטאנען מיט איהם חתונה צו האבען. דער שדכן האט אזוי געארבייטעט ביז ס'איז אוועק געגאנגען א חדש און דער לעהרער ה' מאריץ פקוקלים האט חתונה געהאט מיט דער אלמנה מלכה רחל כדת משה וישראל.

און דאס וויים איך נאך ער היום נישט, צי די ספרים האבען אין אמת'ען איין עפים גענוצט אונזערן חוקר קדמוניות, און צי ער האט פון זיי ארוים גענומען עפים שטאף צו דער ווייטער־דיגער ארבייט. די חקירה.

נאר דאס איינע וויים איך בעשטימט און דאס דערצייל איך אייך טאקי: אין א צייט ארום איז מען געוואהר געווארען, אז דער ענגלענדער וועלכער האט פאר משכון'ט די ביכער ביי דער אלמנה. איז נישט געוועזען קיין ענגלענדער מליצה ומכתן. דער פארשוין אין נאר געוועזען א יודישער בחור א שניידער געזעלען. וואס ווען ער איז נאך געוועזען א יונגעל האט ער זיך אוועק געלאזט קיין ענגלאנד און איז יעצט צוריק געקומען א פארטיגער שניידער.

און די ביכער זענען נישט פון אונטער די חרבות פומפיאה, נאר איינפאכע ספרים וואס עפי מקרה זענען זיי אן געקומען צו איהם. איידער ער האט זיי געלקח'נט ביי טאג אדער ביי נאכט. און די צאהלען וועלכע זענען געוועזען געשריבען מיט א בליי פעדער אויף די עקען בלעטליך פון דעם ספר'ל זענען געוועזען איינפאכע ציפער'ן, וועלכע האבען געדיענט דעם שניידער פערשרייבען, צו וויפיעל געלד ער ניט אוים. ווארום נישט האבענדיג קיין אנדער־שטיקעל פאפיער, האט דער שניידער זיך פאר צייכענט דא אויף דעם ספר'ל.

נאר די גאנצע שטאדט האט אבער פון נאר נישט געוואלט וויסען און האט ארוים געלאזט א קול, אז נאר דערפאר וויל „נפשו חשקה בתירה ובחקירה". האט ער חתונה געהאט. דער מיט איז ער געוועזען א היפך פון בן עזאי: בן עזאי האט געוואלט שטודירען האט ער נישט חתונה געהאט. און דער לעהרער האט געוואלט שטודירען האט ער יא חתונה געהאט. דערפאר האט איהם די גאנצע שטאדט גערופען „דער צווייטער בן עזאי".

א יודיש מיידעל אלס „אייז־קעניגין".

ווען עס קומט דער קאלטער ווינטער, פאלט אויף די ארימע לייט א אימה: מען ציטערט פאר די קאלטע שטורמס און ווינטען, פאר פראסט און שנעע, וואס פערביטערען און פערפינסטערען דאס לעבען פון ארימען מענשען.

די רייכע לייט אין די גרויסע שטעדט פערשטעהען אבער פון אלץ זיך צו מאכען א פערגניגען און דער קאלטער ווינטער גיעט זיי געלעגענהייט צו פערברענגען די צייט פרעהליך און לוסטיג אין פערשיעדענע שפילערייען און ספארט.

איינע פון די איינגענעהמסטע שפילערייען אין ווינטער איז דאס גליטשען זיך אויפ'ן אייז, און ווי יעדער שפיעל, וואס די אייראפעער נעהמען אין האנד, איז אויך דאס גליטשען זיך געווארען ביי זיי א קונסט, א „מייסטערשאפט", פאר וועלכע עס ווערט געקעמפפט. עס קומען פאר געוועטען, צוזאמענפאהרען און אינטערנאציאנאלע וועט־קאמפפען פאר די „וועלט־מייסטערשאפט" אין גליטשען. דער, וואס איז מנצח זיינע חברים אין דער קונסט. ווערט א מלך אויף א יאהר, ער איז דער „וועלט־מייסטער" ביז עס קומט א צווייטער און רייסט ביי איהם מיט געוואלד אראב די קרוין פון קאפ.

אזא מין מלחמה פאר די וועלט־מייסטערשאפט אין גליטשען זיך, איז איצט פארגעקומען אין בערלין, וואו עס זענען צוזאמענגעקומען די בעסטע און גרעסטע קינסטלער פון דער וועלט צו געווינען די קרוין אין ווערען דער „אייז־קעניגי" חאטש אויף א יאהר, היים איז צוגעגאנגען דער קאמפף. די גליטשער האבען שטארק

געשוויצט ביי דעם שטיק ארבייט; אומזיסט איז אבער געווען זייער מיה, — די קרוין איז געבליבען ווייטער ביי דער 19 יעהריגען מיידעל עממא קראנפערנער פון בודאפעסט, וועלכע רעכענט זיך שוין צום דריטען מאל די אייז־קעניגינען פון דער וועלט.

די דאזיגע וועלט־מייסטערין איז א טאכטער פון א רייכען יודישען פאבריקאנט אין בודאפעסט. פון איהר פיערטען יאהר האט זי שוין אנגעהויבען זיך צו גליטשען, ווען זי איז אלט געווארען זיבען יאהר האט זי אנגעהויבען לערנען די קונסט ביים בעריהמטען ווינער מייסטער ווייבערט. אז זי איז אלט געווען צוועלף יאהר, האט זי זיך שוין בעטייליגט אין בערלין אין קאמפף אום די בערלינער מייסטערשאפט.

איהר גליטשען זיך איז דאמאלס אזוי געפעלען דעם קרוינפרינץ, דאס ער האט געבעטען, זי זאל נאכאמאל ווייזען וואס זי קען און זי האט, אלס פרעמיע, צוויי מאל זיך געגליטשט פאר'ן דייטשען קייזערליכען הויף.

צום ערשטען מאל האט זי געהאט א גרויסען ערפאלג אין יאהר 1905 אין שטאקהאלם, וואו זי האט בעקומען דעם צווייטען פרייז. אין א יאהר שפעטער האט זי זיך בעטייליגט אין דאוואס, אין דער שווייץ, אין דעם אינטערנאציאנאלען קאמפף פאר די וועלטמייסטערשאפט. זי האט אבער געכאפט א מפלה פון דער ענגלענדערין סייער. ערשט אין יאהר 1908 האט זי געוואונען דעם גרויסען פרייז אלס די אייז־קעניגין און פון דאמאלסט אן האט נאך קיינער ביי איהר דעם טיטול נישט געקענט אוועקנעהמען.

א גליקליכער שדוך.

א גרויסע סענזאציע האט ארויסגערופען אין פאריז די חתונה פון איינעם א רוסישען י. מיט איינער א מזרח־פרינצעסין מ. נ. די געשיכטע דערפון איז אזוי געוועזן.

דער „רוסע“ איז געקומען קיין פאריז נאך אין פאריגען יאהר. געקומען איז ער פון פעטערבורג מיט זיין פרוי, א געבארענע ק. זיין פרוי איז געווען א בעריהמטע שענהייט און אין פעטערבורג האט זי זיך גערעכענט פאר די גרעסטע „שטערען׳ס“. אין פיעל סאלאנען האט זי געהאט א נאמען „דער פערל“...

זי האט געהאט נאך צוויי שוועסטער, וועלכע זענען געווען נישט מאוס'ער פאר איהר... און יעדע פון זיי ביידען האט געמאכט א „גוט לעבען“. איינע האט חתונה געהאט מיט איינעם א בעריהמטען מיליא־דער און די צווייטע מיט א גראף. פערשטעהט זיך, אז אויך די דריטע האט נישט געקאנט אוועקגעהן אונבעמערקט...

איהר חתונה מיט דעם שענעם יונגען־מאן י., וועלכער איז געווען נישט רייך און נישט געהאט קיין הויכע שטעלע — איז געווען א פראסטער צופאל. קומענדיג אין פאריז האבען זיי דארט פערנומען א פראכטפאלע וואהנונג אין איינע פון די שענסטע, בעסטע האטעלען. עס האבען זיך אנגעהויבען בעלער, וויזיטען, געסט, לוסט־רייזעס א. ד. ג. געזאגט האט מען, אז זי האט רייכע „גוטע ברידער“... און איינער פון זיי איז גאר א פרינץ פון די מזרח־לענדער...

דעם מאן האבען ווייניג אינטערעסירט די אלע רעדערייען. ער אליין האט געוואוהנט אין איין האלבען טייל פון האטעל, און זי — אין א צווייטען טייל. ער איז געווען ווייט פון דער פרוי, און וואס ווייטער האט ער אנגעהויבען אלץ ווייניגער בעזוכען זיין פרוי... נאכ'ן אפט פלעגט מען איהם אנזאגען, אין וועלכען טאג און אין וועלכער שטונדע זיין פרוי קאן איהם עמפפאנגען... נאר ער האט עס לייכט אריבערגעטראגען...

עס האט איהם אנגעהויבען ווערען אומעטיגער. דעמולט האט ער אנגעהויבען ארומבלאנדזען איבער זיינע צימערן און געטראכט וועגען זיין אונגליקליכען לעבען...

שעה'ענווייז פלעגט ער ארומגעהן אויפ'ן באלקאן און בעקוקען די לוסטיגע און רוישענדע פאריז. נאר נאר נישט לאנג האט ער אנגעהויבען צו בעמערקען, אז בעת ער געהט ארום אויפ'ן באלקאן, עפענט זיך אויבען א פענסטערל פון אן אנדער זייט פון דעם זעלבען האטעל.

צום פענסטער געהט צו א דאמע, זעצט זיך אנטקעגען און הויבט אן צו בלעטערן א בוך. גאנץ אפט פלעגט זי אויפהערען צו לעזען, און זיך אנשפארענדיג אן לעהן פון שטול, פלעגט זי זיך אזוי ווי פערטראכטען.

ער געהט אוועק; אין צוויי מינוטען ארום ווערט אויך פערשוואונדען פון פענסטער די געהיימניספאלע דאמע און דאס פענסטער ווערט פערמאכט...

פערשטעהט זיך, אז ער הייבט גלייך אן אויספארשען, ווער די דאזיגע דאמע איז, און ער דערגעהט, אז זי איז א פרוי פון א בעריהמטען פרינץ פון א מזרח־לאנד. דער מאן איהר'ער איז אן אלטער און זאל זיך האבען פערליעבט אין א רוסישע דאמע און האט אינגאנצען פערגעסען אן זיין פרוי...

אזוי געהט א טאג פאר א טאג. דער ה׳ י. הייבט אן אפטער צו ערשיינען אויפ'ן באלקאן און אין דער זעלבער צייט עפענט זיך עפטער דאס פענסטער פון אנטקעגען...

ווי עס שיינט, איז געווען אויך א סך שענקייט אין די דאזיגע געהיימע צייכענס און שטומע שמועסען... ווייטער איז מען נישט געגאנגען און האבען נישט גערעכענט צו געהן... פלוצלינג איז פארגעקומען א קאטאסטראפע, וועלכע האט געבראכט צו גאר אונערווארטעטע רעזולטאטען... עפיס שפעט אין דער נאכט האט מען געבראכט דעם פרינץ מיט א צעשפאלטענעם קאפ. איהם האט פערוואונדעט א אויטאמאביל, וועלכע איז אויף איהם ארויפגעפאהרען... נאך אין יענער נאכט איז דער פרינץ געשטארבען...

זיין האטעל האט זיך איינגעהילט אין טרויער. אין א חודש ארום בעקומט דער ה׳ י. א צעטעלע פון א „אונבעקאנטער“ מיט א בקשה וועגען א „ראנדע־וואו“... מען האט זיך צונויפגעשריבען און זיך געטראפען... די „אונבעקאנטע“ איז געווען די בעקאנטע פרינצעסין, די אלמנה פון פרינץ.

פון דעם טאג אן איז דער דאזיגער העלד געווארען א שטענדיגער גאסט פון דער פרינצעסין און האט זי געטרייסט אין איהר אונגליק...

עס געהט אוועק נאך א קורצע צייט... איין טאג מעלדעט מען דעם ה׳ י—ם פרוי, אז עס איז געקומען איהר מאן.. דער לאקיי פיהרט איהם אריין צו זיין פרוי...

— טייערע סאפי, איך בין געקומען ביי דיר בעטען א גט...

זיין פרוי האט זיך נישט שטארק דערשראקען פון דער דאזיגער ידיעה. נאר א קליינער וואונדער איז איהר דאס געווען... עס ווערט צווישען זיי נאר א קליינער געשפרעך און עס ענדיגט זיך דערמיט, אז ער גיט איהר פאר'ן גט א מיליאן פראנק... זיין פרוי האט זיך מישב געווען א פאר טעג און איז געקומען צום בעשלוס, אז דער איינציגער אויסוועג פאר זיי איז גט'ן זיך...

אין דעם זעלבען טאג פון גט איז אויך פארגעקומען די חתונה פון דאס „יונגע פאר“ און זיי זענען באלד ארויסגעפאהרען פון פאריז איבער אייראפא... געפאהרען זענען זיי אין א בעזונדערען סאלאן־וואגאן... ווארום די יונגע פרוי ווייסט אליין נישט קיין חשבון פון איהרע מיליאנען...

א פראצעס פון לארדס מיט א לאקיי.

אין לאנדאן איז ערשט פארגעקומען א העכסט אריגינעלער פראצעס, אין וועלכען עס האבען פיגורירט לארד ראטשילד און לארד ראזבערי.

די ביידע לארדען האבען פערקלאגט פאר'ן געריכט דעם לאקיי פון זייערע קרובות. די שוועסטער כהן, וועלכע זענען קירצליך געשטארבען און איבערגעלאזט א פערמעגען איינע — 5 מיליאן, די אנדערע 3 מיליאן רובל. אין זייער צוואה האבען זיי פערשריבען זייער לאקיי הונדערט טויזענד רובל.

דער דאזיגער לאקיי איז אנגעקומען אלס יונגער אין כהנ'ס הויז נאך ווען זייער פאטער האט געלעבט, אלס 17־יעהריגער יונגעל. ער האט זיך זעהר גוט אויפגעפיהרט, טריי און עהרליך געדיענט און האט שטארק נישא־חן געווען ביי די ביידע שוועסטער, וועלכע האבען איהם זעהר מקרב געווען, בעשאנקען מיט מתנות, געמאכט איהם נאכ'ן פאטערס טויט פאר זייער פערוואלטער און אויפזעהער איבער אלע זייערע עסקים. זיי האבען איהם דערנאך חתונה געמאכט פאר זייערע א דיענסט־מעדיל, איהם געשענקט א הויז מיט א גוט און איבערגעלאזט ירושה הונדערט טויזענד רובל.

ראזבערי און ראטשילד, וועלכע זענען די אפיטראפסים אויף דער צוואה, האבען אנגעהויבען צו זוכען אין די ביכער און נאכצורעכענען אלע מתנות און געלד און נחלאות, וואס דער לאקיי האט בעקומען פון די שוועסטער כהן, און האבען בעקומען א סך־הכל פון 800 טויזענד רובל, וואס האבען זיך בישלעכווייז איבערגעקייקעלט אין די הענד פון דעם דיענער, וועלכער קאן זיך ערשט רעכענען פאר א מיליאנער.

די אפיטראפסים ראטשילד און ראזבערי האבען שוין נישט געמאהנט די גרויסע סומעס, וואס דער לאקיי האט בעקומען פאר'ן לעבען פון די שוועסטער כהן, הגם דאס איז אויך נישט גאנץ נאטירליך, מען זאל א לאקיי אבשיטען מיט אזוי פיעל געלד. נאר אלס ממונים אויף דער צוואה פון די פערשטארבענע האבען זיי נישט געוואלט מקיים זיין דעם פונקט, אין וועלכען די שוועסטער האבען פערשריבען פאר'ן לאקיי הונדערט טויזענד רובל, און האבען די זאך פארגעלעגט פאר'ן געריכט, וואו עס איז שוין אויך ארומגערעדט געווארען די גרויסע אונגאטירליכע מילדקייט פון די שוועסטער כהן צו זייער לאקיי פאר'ן לעבען.

אין געריכט איז דער געוועזענער לאקיי און איצטיגער מיליאנער ערשיענען אלס א עכטער דזשענטעלמאן, און צום גרעסטען בעוואונדערונג פון די לארדען, האט ער זיך מיט'ן גוטען ווילען ענטזאגט פון דער אבגעשריבענער סומע, האטש אין געריכט איז בעוויזען געווארען, אז די שוועסטער זענען בכלל געווען גרויסע בעלי־צדקה'טעס און האבען מיט גאנצען פערשטאנד בעלוינט זייער טרייען דיענער, פאר'ן לעבען ווי אויך נאכ'ן טויט.

באראן הירש'ס שנור אנטלאפען מיט א אפיציער.

דעם פערשטארבענעם באראן הירש'ס אדאפטיוו־זוהן, וועלכער איז בעקאנט אלס באראן דע פארעסט און וועלכער געהערט צו דער ענגלישער אריסטאקראטיע, האט פאסירט עטוואס, וואס עס איז נישט קיין זעלטענהייט אין די הויכע פענסטער.

זיין שעהן יונג ווייבעל, איינע פון די בעקאנטעסטע אריסטאקראטקעס אין ענגלאנד, איז אנטלאפען מיט א גארדע־אפיציער. זי האט זיך פערליעבט אין לייטענאנט אשטאן און איז מיט איהם נעלם געווארען.

באראן דע פארעסט האט פריהער געהייסען פראסט מאריס ארנאלד און ער איז גאר נישט געווען קיין וואזשנע פויגעל, ביז דער פערשטארבענער יודישער פילאנטראפ האט איהם אדאפטירט אלס זיין זוהן. מען האט דאמאלס געמורמעלט אין דער שטיל, אז ער איז טאקי באראן הירש'ס אן־אמת'ער זוהן און אז זיין מאמע איז מיס דע פארעסט, א אמעריקאנישע מיידעל, וועלכע באראן הירש האט גוט געקענט. מיט באראן הירש אלס טאטען האט אונזער מאריס זיך געקענט פיעלעס ערלויבען. ער איז געווארען א גרויסער אריסטאקראט און צו 22 יאהר האט ער חתונה געהאט מיט א שעהנע יונגע פראנצויזישע אלמנה, וועלכע האט געירש'נט פון איהר מאן א סך מיליאנען.

דאס פאריל האט נישט גליקליך געלעבט און זיי האבען זיך געגט'נט אויף דעם גרונד וואס ער איז א יוד און זי א קאטאלישקע. ער האט זיך דאן בעזעצט אין ענגלאנד, וואו ער איז אליין צוליעב זיין געקויפטען טאטען געווארען א פריינד פון קעניג עדוארד און דא האט ער חתונה געהאט מיט מיס זשיראַרד וועלכע ער האט צו

בורטאָס פּאשא — דער ערמאָרדעטע עגיפּטישע מיניסטער־פּרעזידענט.

איהר תנאים געגעבען אַ מתנה פון אַ האַלבען מיליאָן דאָלאַר.

אין איצט האָט באַראָן דע פאָרעסט פערלוירען אויך זיין צווייטעס ווייב, וועלכער דער שעהנער גאַרדע אפּיציער איז טהייערער ווי איהר מאַן מיט זיינע מיליאָנען.

זי ווערט איצט געזוכט אין דער גאַנצער וועלט פון פּינקערטאַן דעטעקטיווס וועלכע איהר מאַן האָט געדונגען; אָבער דערווייל איז נאָך פון איהר קיין שפּור נישטאָ, אייניגע זאָגען, אַז זי און איהר געליעבטער בעהאַלטען זיך ביי איהר מוטער. אַנדערע ווידער ערקלערען, אַז זי איז מיט איהם אַנטלאָפען קיין ניו־יאָרק אונטער אַ פאַלשען נאָמען.

א אצעאניש מוזעאום אין מאנאקא.

מאָנאַקאָ — דאָס אָרט, וואו ס'געפינט זיך די וועלט־בעקאַנטע שפּיעל־באַנק און וואו ס'זענען ביז איצט געפאָהרען נאָר די יעניגע, וואָס האָבען דאָרט געוואָלט

ראיס אולי, דער פער'ססטער גובערנאטור פון טאנגער.

פערשפּילען זייער לייכט ערוואָרבענעם געלד — וועט איצט ווערען אַ וויסענשאַפטליכער צענטרום.

אינם חודש מערץ 1910 וועט דאָרט עריעפענט ווערען דאָס ניי־געגרינדעטע אָצעאַניש מוזעאום. אין וועלכען ס'וועלען זיך געפונען זעמטליכע לעבעדיגע בריאות, וואָס געפונען זיך אין אָצעאַן.

ווי בעקאַנט, האָט מען די פערשידענע חיות און פיש, ביז אַצינד נישט געקענט זעהן לעבעדינערהייט און דאָס אָצעאַנישע מוזעאום אין מאָנאַקאָ, וועט זיין פאַר דער וויסענשאַפט אַ גרויסער נצחון.

דער גרינדער פון דעם אינטערעסאַנטען מוזעאום, איז מאָקי דער דאָרטיגער פירסט אַלבערט, וועלכער האָט איבער'ן אָצעאַן געמאַכט אַ פאָרשונגס־נסיעה און האָט אַליין געכאַפּט און געזאַמעלט די אַלע בעשעפעניש'ן, וואָס וועלען איצט זיין צו זעהן אין דעם דאָרטיגען מוזעאום.

דאָס מוזעאום־געביידע, פון וועלכען מיר ברענגען דאָס בילד אין דער היינטיגער נומער, געפינט זיך דאָרט ביים ים־ברעג.

ראים אולי.

יענע וואָך איז אין פעץ (מאראקא) געשטאָרבען דער גובערנאַטאָר פון טאַנגער ראים אולי.

דער מאַן האָט זיך ארויפגעראַפּעט אויף אַ וואונדערבאַרען אופן צו זיין גדולה, געווען איז ער אַ פּשוט'ער רייבער, אַ מערדער, וואָס דער צווייטער איז נישטאָ אויף דער גאַנצער וועלט. זיין ספּעציאַליטעט איז בעשטאַנען דערינען, וואָס ער פלעגט כאַפּען אויסלענדער און פלעגן פאַר זיי פערלאַנגען אויסלעזגעלד. דער סולטאַן פלעגט דאָס געלד מוזען בעצאהלען, אויס מורא מ'זאָל זיך ניט אריינמישען אין זיינע אינערע ענינים. אויף אַזאַ אופן איז ער געוואָרען אַ געפירכטעטע פּערזאָן אין דער גאַנצער געגענד און דער סולטאַן אליין האָט פאַר איהם געהאַט אימת מות און האָט איהם געמאַכט פאַר גאָווערנער אין טאַנגער.

דאָרט ערשט האָט ער ארויסגעוויזען זיין אכזריות און זיין טיראַניי. מ'דערצעהלט אַ פאַקט, אַז איינמאָל האָט ער 80 מענשען, וואָס האָבען אין איהם מורד געווען, געכאַפּט און האָט זיי געלאָזט מיט אייזערנע הייסע רישער אויסברענען די אויגען. דערנאָך האָט ער זיי געלאָזט אָבהאַקען די הענד און די אויערען און דאַן ערשט דעם קאָפּ. ביי די אַלע גרויזאַמקייטען איז ער געשטאַנען, זיך געריכערט דעם ציגאַר און מיט קיין אבר אפילו ניט גערוהרט. די שוועסטער זיינע האָט חתונה געהאַט מיט אַ בעאַמטען, וועלכער האָט דערנאָך געוואָלט נעהמען נאָך אַ ווייב. דאָס איז זיין שוועסטער ניט געפעלען און זי האָט עס דערצעהלט ראים אולי'ן. ער האָט תחילת געשוויגען. דעם טאָג פון דער חתונה איז ער מיט 20 בעוואַפענטע מענשען אריינגעפאַלען צו זיין שוואָגער און האָט אליין דערהאַרגעט די כלה מיט איהר מוטער.'

אַ זאָלכע גרויזאַמע געשיכטען זענען געווען ביי איהם מעשים בכל יום און די גאַנצע וועלט האָט מיט איהם געקלונגען.

יענע וואָך האָט איהם דער מאַראָקאַנישער סולטאַן פערגאַרט קיין פעץ און דאָרט האָט מען איהם פערסמיט.

אונזערע בילדער שטעלען פאַר ראים אולי'ן און זיין אוניפאָרם מיט די אָרדען און זיין וואָהנונג, ווי ער האָט לעצטענס געוואוינט.

א אייז־קאַטאַסטראָפע אין ענגלאנד.

צו דערוועלבער צייט וואָס מיר האָבען אין גאַליציען אַזאַ לייכטען ווינטער, זענען אין ענגלאַנד געווען אַזעלכע שטאַרקע פּרעסט, וועלכע האָבען אויך פערורזאַכט קאַטאַסטראָפען.

באַראָנעסע דע פאָרעסט.

א'ום דער שטאָדט פּאָרט־דעפּאָזיט זענען אַלע טייכען און וואַסערן געפרוירען געוואָרען און ווען די פּרעסט האָבען נאָכגעלאָזט, אַזוי זענען אונגעהייערע שטיקער אייז ארויסגעשליידערט געוואָרען אויף דער יבשה איבער דער גאַנצער שטאָדט.

די גאַסען זענען געווען מעטער־הויך בעדעקט מיט אייז און די באַהנליניעס זענען געווען דער־אָרט בעדעקט, אַז דער באַהנפערקעהר האָט געמוזט איינגעשטעלט ווערען. ס'זענען אפילו אסך הייזער, וואָס זענען געשטאַנען מחוץ־לעיר, פונ'ם אייז איינגעוואָרפען געוואָרען.

דאָס בילד, וואָס מיר ברענגען אין אונזער היינטיגער נומער, שטעלט פאָר די שטאָדט פּאָרט־דעפּאָזיט, אין וועלכער ס'איז פאָרגעקומען די אייז־קאַטאַסטראָפעס.

פרוי קיריע, די ערפינדערין פונ'ם „ראַדיום".

א נייער ראמאַן.

אין דער היינטיגער נומער ענדיגט זיך דער ראָמאַן „אים האַרעם פון סולטאַן" און אין קומענדיגער נומער הייבען מיר אָן צו דרוקען אַ נייעם אריגינעלען היסטאָרישען ראָמאַן

„דער גר־צדק".

נעהערעם אין קומענדער נומער.

אים הארעם פונ'ם סולטאן.

אריגינאל־ראמאן פון דער יונגסטער צייט.

(ענדע).

אבער נאך איידער זיי האבען אנגעהויבען זייערע בעראטהונגען, איז געקומען זייערס א פערטרויענסמאן צו לויפען מיט דער שרעקליכער בשורה, אז די יונגטירקען האבען בעשלאסען צו פיהרען א שטרענגע אונטערזוכונג, קענען אלע הויף־בעאמטען, וואס האבען בענאנגען פאליטישע פערברעכען, און מען וועט זיי שטרענג בעשטראפען.

עטליכע פון דער חברה, וועלכע האבען געהאט א בעוואנדערס נישט ריין גע־וויסען, האבען נישט פיעל נעקלערט און געמאכט א „ויברח", די איבריגע זענען נאך געבליעבען א צייט צוזאמען; זיי האבען אבגעהאלטען א קורצע אסיפה און צווישען זיך בעשלאסען, אז זיי זאלען אויך ווייטער האלטען צוזאמען און קיינער זאל דעם אנ־דערן נישט פערראטהען, אפילו ווען מען וועט איהם נאך ווי פלאגען.

— מיר דארפען נישט פערגעסען — ערקלערט זיי אשמא — אז די הערר־שאפט פון די יונגטירקען וועט נישט לאנג דויערן... איצט איז עס זיי געלונגען, דעם סולטאן צו איבערפאלען און צו צווינגען, נאכצוגעבען זייערע פאָדערונגען, אבער באלד וועלען מיר זיך צוריק נעהמען צו אונזער ארבייט און מיר וועלען ווייטער בלייבען די בעלי־בתים ווי פריהער.

די חברה בעשליעסט פאקי, צו האלטען זיך אין איינעם און אבצוווארטען די בעסערע צייט.

די ידיעה פון דעם יונגטירקישען ויעג האט זיך באלד פערבריים אין דער גאנ־צער שטאדט, דאס יונגטירקישע קאמיטע, וועלכעס האט די גאנצע זאך צו שטאנר־געברענגט, איז געוועזען דעם גאנצען טאג שטארק בעשעפטיגט, איינצוארדנען אלע פאליטישע גייערונגען, וואס זיי האבען געוואלט איינפיהרען אין דער רעגיערונג און אין דער פערוואלטונג.

זייער ערשטע טהאט איז געוועזען, צו בעפרייען די פאליטישע געפאנגענע, וואס האבען געשמאכטעט אין די פינסטערע קעלער'ס, אין די קערקערס און אין די לעבער געבען דאס פארום־ים.

צווישען די בעפרייטע האט זיך אייך געפונען די גרעפין אלאבאקער. זי איז פון איהר פרייהייט אזוי ענטציקט געוועזען, אז זי האט א־ומגעכאפט דעם פאלי־ציסט, וואס האט געעפענט די טהיר פון איהר קערקער־צעלע און האט איהם גע־קושט...

דער דער־אקענע טירקע האט נאך נישט געוואוסט, וואס אויף איהם איז געפאלען ער האט אבער געדעכענט, אז אויך די „דאמע" איז אזוי ענטציקט פון דער „קאנסטיטוציע".

זי איז אבער נאטירליך געראדע פון דער קאנסטיטוציע נישט אזוי ענטציקט געוועזען, אדרבה, זי האט איצט דורך איהר פערלוירען די „פרנסה". אבער די שמיץ וועלכע זי האט אזוי פיעל מאל בעקומען אין ארעסט, האבען זיך איהר שוין אזוי צוגעגעסען, אז זי האט שוין גאנץ פערצוויפעלט, צו זעהן די ליכטיגע זון פאר די אויגען.

רעשאד ביי האט אויך געהאלטען ווארט. זיין ערשטער שריט נאך דער בע־ווילינגונג פון דער פרייהייט, איז געוועזען צום קערקער פון די פאליטישע געפאנגענע דארט האט ער זיך געלאזט פיהרען פון איין צעלע צו דער אנדערער, ביז ער איז צוגעקומען צו דער צעלע, וואו אונזער אננא איז געזעסען.

אין דער תחלה האט זי איהם נישט דערקענט, זי האט געדעכענט, אז איצט איז שוין געקומען איין אנדערער פייניגער אויפ'ן ארט פונ'ם פריהערינען, וועלכער איז נעכטען פאר איהרע אויגען דערשאסען געווארען.

— איצט ערווארטען מיך נייע צרות — קלערט זי ביי זיך — מיין פריהע־רער פייניגער האט געוואוסט ווי ווייט ער האלט מיט מיר, איצט וועט זיך אנהייבען די גאנצע מעשה פון אנהויב...

רעשאר ביי אבער האט איהר נישט געלאזט פיעל צייט צו נאכדענקען.

— דו ביזט פריי, מיין קינד! — האט ער געזאגט און איהר געדרייכט די האנד — דו ביזט פריי און אויך דיין פאטער איז פריי... קום אין דער קאנצליי וועסטו איהם זעהען...

איצט ערשט האט אננא דעם פרעמדען אפיציער דערקענט און זיך דערמאנט, אז זי האט איהם שוין א מאל אויפ'ן שיף דערזעהען.

פאר גרויס איבערראשונג האט זי פאסט פערלוירען די שפראך. זי האט איהם בלויז מיט די אויגען געדאנקט.

רעשאר פיהרט זי ארויס פון דער ענגער קערקערצעלע און האט זי ארייג־געפיהרט אין דער קאנצליי אריין.

באלד דארויף האט מען אריינגעברענגט איהר פאטער.

דער אלטער מאן איז געווען פאסט אים גאנצען צעבראכען. די קלעפ, וואס ער האט אין די לעצטע טעג בעקומען אין ארעסט, האבען איהם געראבט זיינע לעצטע כחות. ער האט זיך קוים געשלעפט אויף די פיס.

די בעגעגענונגען צווישען פאטער און טאכטער איז נישט צום בעשרייבען, ביידע האבען זיך מינוטען לאנג געהאלטען ארומגענומען און געוויינט פאר פרייד און פאר שמערץ.

רעשאד ביי שיקט תיכף נאך א דאקטער, וועלכער פערבונט די וואונדען פון דעם אלטען און פון זיין טאכטער; דען אויך איהר קערפער איז געוועזען שטארק צערשלאגען און בלוטיג פערוואונדעט.

אויף זיינע הוצאות בעשטעלט רעשאר פאר זיי א צימער און א פיינעם האטעל און לאזט זיי וויסען, אז ווי באלד זיי וועלען אים גאנצען געזונד ווערען וועלען זיי אויף זיינע הוצאות קענען צוריקפאהרען צו זיך אהיים.

4 וואכען שפעטער האבען אננא און איהר פאטער פערלאזט קאנסטאנטינאפאל די שטאדט, וואו ביידע האבען אזויפיעל צרות געליטען, וואו זיי האבען אזויפיעל בלוט פערלוירען.

רעשאד ביי האט זיי בעגלייט אין א דראשקע צום האפען אין ס'איז גע־ווען א מערקווירדיגער צופאל, אז זיי האבען געזאלט אבפאהרען טאקי מיט דעם זעלבען רוסישען שיף „יעליסיזוועט", מיט וועלכען אננא איז געברענגט געווארען קיין קאנסטאנטינאפאל.

אנקומענדיג צום האפען, איז נאך געווען א היבשע צייט ביז די שיף וועט אבגעהען.

אלע דריי האבען ארומשפאציערט אויף דעם האפען־פלאץ און בעטראכט מיט אינטערעס דאס לעבען און דאס טרייבען אים האפען.

פלוצים דערזעהט אננא עפיס א מאן פיקסירט זי זעהר שטארק פון א גע־וויסער ענטפערנונג.

זי בעטראכט איהם גאנץ גענוי, און דערקענט אין איהם טאקי איהר גע־וועזענעם „חתן" יאזעף טאמאשעווסקי.

איך טאמאשעווסקי האט זי דערקענט. אבער דער פרעכער מאן האט עס נאך געוואגט איהר אין די אויגען צו קוקען און צו לאכען, רעכענדיג, אז דא אין דער טירקיי האט ער אלס אויסלענדער פאר איהר גאר קיין מורא ניט.

אבער ער האט זיך געמיישט. אננא האט רעשארין אויפמערקזאם געמאכט אויף דעם פערשוין, רעשאר, נישט פיעל קלערענדיג, גיבט א ווינק א פאליציסט און הייסט איהם איינשפערען.

טאמאשעווסקי פראטעסטירט שטארק דאגעגען.

— איך בין א אויסלענדער! — שרייט ער און ווייזט זיין רוסישען פאס — איך וועל עס מעלדען מיין קאנזול וועט איהר האבען א שווארצען סוף.

— דאריבער וועלען מיר שוין שפעטער רעדען! — ענטפערט איהם רעשאר און הייסט איהם אבפיהרען — דא־ט אין געריכט וועלען מיר זיך זעהען.

אננא האט איצט איהר רייזע געמוזט פארהיבען. כדי צו בלייבען אלס עדות ביים פראצעס, וועלכער איז פארגעקומען טאקי אין עטליכע וואכען דארויף.

רעשאר ביי האט די זאך זעהר ענערגיש פערפאלגט. עס איז איהם געלונגען צו בעווייזען, אז דער סוחר האט טאקי אין קאנסטאנטינאפאל זעלבסט פעראיבט עהנליכע מעשיות, פערנארט עטליכע יודישע מיידלעך און ווי פערקויפט אין די שאנד־הייזער קיין עניפטען.

אננא איז אויפגעטרעטען אלס הויפט־עדות און האט זיך דערלעכט אין איהר פערפיהרער די נקמה, ער האט בעקומען 4 יאהר שווערען קערקער פאר זיינע מעשים.

אין דעם פראצעס האט זיך נאטירליך אויך אריינגעמישט דער רוסישער קאנסול, וועלכער האט זיך אויסבעדינגען, אז ווען טאמאשעווסקי, וועט אבזיצען די 4 יאהר, זאל מען איהם אויסליפערן קיין רוסלאנד, כדי ער זאל אויך דארט בע־קומען זיין פסק.

נאך מעהר, ער האט פערלאנגט פון דער טירקישע רעגיערונג, אז אזוי ווי אננא איז א צייט לאנג בעהאנדעלט געווארען אלס פאליטישע געפאנגענע אין האט ערליטען אזויפיעל צרות, זאל מען איהר צאהלען א היבשע סומע אלס ענט־שעדיגונג.

א דאנק פין רעשאר ביים פערווענדונג איז איהר די סומע באלד אויסגע־צאהלט געווארען און זי איז אהיים געפאהרען בעלאדען מיט א שענעם גרן.

שפעטער האט זי רעשייד בעגלייט צום האפען, ווען די שיף איז שוין גע־שטאנען גרייט, אבצופאהרען געזעגענען זיי זיך און אננא דאנקט נאך אמאל מיט טרעהרען אין די אויגען איהר רעטער און בעפרייער.

— איהר ברויכט מיר נישט צו דאנקען! — בעמערקט איהר רעשאד — איך האב מיטגעהאלפען צו בעפרייען מיין פאטערלאנד און עס אבצוריינען פון דער פאליטישע שקלאוועריי. ווען איך וועל דערלעבען צו זעהען די טירקיי אמת'דיג פריי — וועט דאס זיין מיין שענסטער דאנק!

עפּילעפּסיע.

ווער עס אן פאלזוכט, קרעמפּפען א. אנדערע נערוועזען צושטענדען לייעדט, פערלאנגע בראשירע דאריבער. ערהעלטליך גראטיס אונד פראנקא דורך די
Privil. Schwanen-Apotheke
Frankfurt a. M.

פאן איינען עסטעררייכישען באנקהויזע ווערדען טיכטיגע פלאצפערטרעטער צור ענטגעגעננאהמע פון בעשטעללונגען אויף לאזע נעגען ראטענצאהלונגען נעגען האהע פראוויזיאן געזוכט.
אפערטע זינד צו ריכטען:
Anker Posada-Olechowska Postrestante

זאדאוואסער-מאשינען קופּפער צילינדער אלעראַרט בעדארפס-ארטיקעל פיר זאדא-וואסער-פאבריקען ליפערט ביללינ
Brückenstein Lemberg, Panieńska 15

Die
besten Erfolge
erzielen P. T. Fabrikanten und Kaufleute durch Inserierung im
‚Eisenbahn-Courier‘
Anfragen erledigt:
Das Reklame-Bureau
„PRINCIPIA“
Krakau, Markagasse 21.

די פערטרעטונג פיר טארנאוו פון דער „ניו-יארקער אונטערנאציאנאלער ביבליאטהעק
האט איבערנומען די פירמא:
SALAMON NEUMAN, TARNOW
Buchhandlung.
אילוסטרירטע קאטאלאגען גראטיס און פראנקא׳

געהער עהל

פונים בעריהמטען אבערשטאבסארצט און פיזיקוס הר. ג. שמידט בעזייטיגט שנעל און גרינדליך טויבהייט אויערן-פלוס אויער-זשומען און שווער-הער-ריגקייט אפילו׳ ביי פעראלטעטע פעלע
צו בעציהען א 4 קראנען די פלאש
מיט געברויכס-אנווייזונג דורך די
Apothke H. RUBEL
vorm. S. Rucker, Lemberg.

·Cacao·
Hoff
Przewyższa · wszystkie · dotychczasowe · marki · Jana Hoffa fabryka · czekolady · i kakao · WIEDEŃ-STADLAU·

Kluge Eheleute
bestellen sofort gegen Einsendung von nur 60 Heller in Briefmarken das Buch Ehe u. Liebe ohne Kinder, durch Frau
Hüller, Leipzig-Li., 22.
Leutzscherstrasse 3·

Für Wien-Reisende!
Hotel Nordwestbahn
Wien II, Taborstr. 47
(beim Nordwest u. Nordbahnhof) empfiehlt schöne, reine Zimmer um K. 2 50 8 Min. vom Stadtzentrum. Alle Auskünfte im Hause.
Zimmermann, Besitzer.

50—60 K.
wochentlichen Nebenverdienst
können Herren und Damen durch Übernahme einer Vertretung in patentierten Bureauartikeln und Neuheiten verdienen.
Prospekte 30 Heller in Marken.
Naheres: Versandtgeschaft B. Weinberg S dogóra Bukowina.

Bettnässen!
Befreiung sofort, Alter und Geschlechts angeben. Auskunft umsonst. Institut Aeskulap Nr. 476 Regensburg in Bayern.

„VLAHOV“
najlepsza hygieniczna specyalność światowej sławy, o cudownie wzmacniającem działaniu na żołądek.
„MARASCHINO CREME“
przewyższa wobec swej doskonałości wszystkie pod tą nazwą wyrabiane likiery,
dostarcza:
R. VLAHOV, Zara w Dalmacyi.
Zastępca dla Galicyi i Bukowiny·
ALOJZY GROBLER
Dom komisowy w Krakowie. Telefon Nr. 518.

Reparaturen
von
Nähmaschinen
aller existierenden Systeme
wie auch
Elektrischer-Glocken —
übernimmt
zu billigen Preisen
Erwin Fuchs
Elektro-Mechanische-Anstalt-
und technische Niederlage.
Krakau, Senackag. 10.
Provinz-Aufträge werden promptest effektuirt.

Chemiczna fabryka pasty do obuwia
„BŁYSZCZ“
D. Gottlieb, Lwów
Krakowska 27.

Soeben erschienen:
„ZEÏDIJJE“
Das goldene Buch der Schönheitspflege
Verfasst von Ph. MR. GUSTAV PROCHE
Apotheker und Inhaber des chemisch-kosmetischen Laboratoriums Brčka, Bosnien.

Zeidijje

Inhalt:

1. Vorwort.
2. Was ist die Schönheit?
3. Was nennt man Schönheitspflege?
4. Jede Dame kann schön werden.
5. Systematische Schönheitspflege.
6. Wie die Orientalin die Schönheitsmittel gebraucht.
7. Ueppiger Haarwuchs.
8. Behandlung spröder, struppiger Haare,
9. Pflege der Augenbrauen und Wimper.
10. Haarfarbe schwarz.
11. Tägliche Mund- und Zahnpflege.
12. Gutachten.

Versand diskret gegen Vorauseinsendung von 80 H (auch in Briefmark.) portofrei durch:

Parfumerie ORIENTALE
GUSTAVE PROCHE
BRČKA - BOSNIE
ОРИЈЕНТАЛСКА ПАРФИМЕРИЈА
Густав Прохе, Брчко-Босна

Pierwszy krajowy, hurtowny i częściowy
Skład Gramofonów
Józefa Wekslera
we Lwowie Sykstuska 2, Telefon 2088/II — **w Krakowie** Grodzka 71, obok Wawelu
poleca swoje stanowczo bez szmeru najlepiej grające Gramofony, oraz płyty z marką »Piszący Aniołek«, uznane przez pierwszorzędnych znawców za najlepsze i najtańsze.

Odznaczona na Wystawie Jubileuszowej we Lwowie w październiku 1908. najwyższem odznaczeniem **Grand Prix**

Cenniki darmo i opłatnie.

20.000 płyt polskich, ruskich i żydowskich zawsze na składzie. **20.000**
KORZYSTNA WYMIANA PŁYT
Części składowe i warsztaty reparacyjne na miejscu
Gramofon koncertowy z 10 płytami 60 K.
Przeróbka lub zamiana Pathéfonów na gramofony, oraz wielki wybór Pathéfonów i płyt.

Jeneralne zastępstwo
Towarzystwa Ack. Gramofonów
z marką »PISZĄCY ANIOŁEK«

Zjedn. austr. akc. towarzystwo żeglugi parowej
„AUSTRO-AMERICANA“

Regularna i bezpośrednia

Komunikacya z Austryi do Ameryki, Kanady i t. d.

Rozkład jazdy:

a) z Tryestu do Nowego Yorku

»Oceania«	19 lutego	»Oceania«	9 kwietnia
»Argentyna«	5 marca	»Argentyna«	23 »
»Martha Washington«	12 »	»Martha Washington«	30 »
»Alice«	25 »	»Alice«	14 maja
»Laura«	2 kwietnia		

b) z Tryestu do Argentyny przez Rio de Janeiro

»Columbia«	3 marca	»Atlanta«	14 kwietnia
»Francesca«	24 »	»Sofia Hohenberg«	5 maja

Informacyi udzielają oraz sprzedaż kart okrętowych uskuteczniają
JENERALNA AJENCYA
GOLDLUST i SKA.
BIURO SPEDYCYJNO-KOMISOWE.
Kraków, ul. Lubicz 7. (naprzeciw dworca kolejowego).
Główna Reprezentacya we Lwowie ul. Na Błonie l. 2.
oraz wszystkie prowincyonalne ajencye.

יודישע געזעלשאפט—רייזע נאך פאלעסטינא.

מיט בעריהרונג פאן יאפפא, ירושלים, חברון, חיפא, טבריה, צפת, כפר מירון אונד דען יודישען קאלאניען. אונטער דער רעליגיעזען לייטונג עהרווירדען דעם הערן בודאפעסטער ארטה. אבערראבינער ר׳ קאפל רייך (בודאפעסט. IV מארענגאסע נו׳ 7) שטרענג ארטה. ריטועללע פערפפלעגונג. זעהר ערמעסיגטע בעטהייליגונגס־פרייזע. מיט פראגראם אונד נעהע׳ען אויסקינפטען דיענט בערייטווילליגסט די רעליגיעזע לייטונג:

Bud pest, VI. Mohrengasse Nr. 7.

אונד די טעכנישע לייטונג:

Reiseabtheilung der Budapest-Josefstadter Bank & Sparcassa Actien Gesellschaft, Budapest, VIII Josefsring Nr. 31 (b.).

Prawdziwe amerykańskie

GRAMOFONY

i Płyty aniołkowe
poleca najstarsza i znana firma **C. KAHANE**
Lwów, Jagiellońska 11. — Nr. telefonu 22/II

העברעאיש לערנעז
מיט יודישער אונטערריכטסשפראכע

איך בעעהרע מיך דעם פ. ט. פובליקום אנצוציינען, אז איך האב אויף פערלאנגען פון הינדערטער שילער, מיינע העברעאישע אונטעררייכטס בריעף, צום גרינדליכען ערלערנען פון די העברעאישע שפראכע אויך אין יודישער אונטעררייכטסשפראכע איוסגעארבייט.

דורכנעהמענדיג אלע בויגען 32 אונטעררייכטסבריעף בעהערשט מען די העברעאישע שפראכע פאלקאמען, צו קענען לעזען די העברעאישע ליטעראטור, בעהערשען דיא גראמאטיק, און קענען שוין שרייבען און רעדען העברעאיש.

א פראספעקט אומזוסט. מוזל אבער אויסדריקליך פערלאנגען א יודישען אדער א דייטשען. א פראבע בריעף מיט יודישער אונטעררייכטסשפראכע 1.20 K. פון אויסלאנד אויך אין מארקען.

S. Walkowski, Krakau, Miodowa 16 Postfach 119

Denjenigen Damen, welche an den Gebrauch eines Puders gewöhnt sind, empfehle ich als das Vollkommenste was in dieser Hinsicht existiert,

Grolich's Flora Puder.

Derselbe wird von der höchsten Aristokratie und dem Adel von Österreich und Deutschland gebraucht und liegen mir viele sehr schmeichelhafte Anerkennungen vor. — Der Flora Puder ist der zarteste, feinste und samtweichste Tages- und Abendpuder. Flora Puder ist nicht bleihältig, daher vollkommen unschädlich, festhaftend und für das geübteste Auge unkennbar. Grolichs Flora Puder wurde bei der Pariser Ausstellung 1889 mit der Goldenen Medaille preisgekrönt. An der Prüfung und Preiszuerkennung nahmen die grössten und hervorragendsten Koryphäen der Wissenschaft teil und kein anderes Fabrikat erzielte diese hohe Auszeichnung. Preis eines hocheleganten Cartons K 1·— und 1·60. Vorrätig weiss, rosa und gelblich.

Gebrauchsweise: Flora Puder wird am vorteilhaftesten mit einer Quaste oder Baumwolle aufgetragen und mit einem Stückchen Flanel oder Rehleder gut verrieben. Ist der Teint sehr trocken, so verreibe man vorher am Gesichte gleichmässig ein wenig Creme Grolich, wische dasselbe noch mit einem Tuche ab, so dass nur eine Spur von Fett am Gesichte zurückbleibt, und trage dann den Puder, wie bereits erwähnt, auf. Der Effekt wird ein prachtvoller und zufriedenstellender sein.

Blasse Damen und Herren

erhalten durch Anwendung von

Grolichs' Rydyol (vormals Grolich's Rosentau genannt)

zart angehauchte Wangenröte. Man giesst davon einige Tropfen auf einen kleinen Schwamm und verreibt ihn auf den Wangen. Nach einmaliger Anwendung erscheint ein zarter hellrosa Ton.

Nach mehrmaligem Auftragen wird derselbe dunkler und wirkt besonders für den Abend effektvoll. Man kann also nach Belieben sich hellere oder dunklere Wangenröte geben, ohne im mindesten befürchten zu müssen, dass Grolich's Rydyol die Haut angreift, weil er absolut unschädlich ist, Grolich's Rydyol ist festhaftend, nur durch Waschen zu entfernen und sparsam im Gebrauch. Beim Ankauf achte man auf meine Firma, da es schon wertlose Nachahmungen gibt. Preis einer grün gesiegelten Originalflasche K. 1·80 (Porto extra). Versandstelle, wohin Bestellungen zu adressieren sind:

Generaldepot in der **Engeldrogerie** von **Joh. Grolich** k. k. Privilegiums-Inhaber in **Brünn**, Mähren.

In Drohobycz bei E. Safrin, Apotheker
„ Lemberg, S. Rucker's Apotheke,
„ „ Al. Hübner, Drogerie,
„ Krakau, Wiktor Redyk, Apotheker.
„ Czernowitz, Schmidt & Fontin, Drogerie.
„ Podwloczyska, Maurycy Zimmermann, Drogerie.
„ Żurawno, Jos. Lurzrock, Apotheke.
„ Suczawa, Carl Sternberg, Drogerie.
„ Stanislau, A. Wojciechowsky, Drogerie.
„ Przemyśl, F. Wojciechowsky, Drogerie.

Nie wieder!

wechsle ich mit meiner Seife, seit ich Bergmann's Steckenpferd-Lilienmilchseife (Marke Steckenpferd) von Bergmann & Co, Tetschen a. E., im Gebrauch habe, da diese Seife allein die wirksamste aller Medizinalseifen gegen Sommersprossen sowie zur Pflege eines schönen, weichen und zarten Teints bleibt. Das Stück zu 80 H. erhältlich in allen Apotheken, Drogerien und Parfümeriegeschäften etc.

Wydawca: M. Fischer. — Odpowiedzialny redaktor: I. Kreppel. — Drukarnia Józefa Fischera w Krakowie.